

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

1/2017. (I. 17.) AB határozat	az Országgyűlés 2016. december 6-i ülésnapján elfogadott, a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény 7. § (4) bekezdése, valamint a 12. § (2) bekezdése a) és c) pontjai alaptörvény-ellenességének megállapításáról	30
3003/2017. (II. 2.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	46
3004/2017. (II. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	55
3005/2017. (II. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	59
3006/2017. (II. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	64
3007/2017. (II. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	67
3008/2017. (II. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	72
3009/2017. (II. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	75
3010/2017. (II. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	78
3011/2017. (II. 2.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	81

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 1/2017. (I. 17.) AB HATÁROZATA

az Országgyűlés 2016. december 6-i ülésnapján elfogadott, a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény 7. § (4) bekezdése, valamint a 12. § (2) bekezdése a) és c) pontjai alaptörvény-ellenességének megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése elfogadott, de még ki nem hirdetett törvény Alaptörvénnyel való összhangjának előzetes vizsgálata tárgyában – *dr. Juhász Imre, dr. Pokol Béla, dr. Stumpf István és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Dienes-Oehm Egon* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Országgyűlés 2016. december 6-i ülésnapján elfogadott, a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény 7. § (4) bekezdése, valamint a 12. § (2) bekezdése a) és c) pontjai alaptörvény-ellenesek.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A köztársasági elnök – az Alaptörvény 6. cikk (4) bekezdése alapján – az Országgyűlés által 2016. december 6-án elfogadott, a közigazgatási perrendtartásról szóló – még ki nem hirdetett – törvény (a továbbiakban: Törvény) 7. § (4) bekezdése, valamint a 12. § (2) bekezdés a) és c) pontjai alaptörvény-ellenességének és egyben közjogi érvénytelenségének megállapítását kérte az Alkotmánybíróságtól. A köztársasági elnök indítványozta a kifogásolt törvényi rendelkezések elfogadása Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát is.
- [2] A köztársasági elnök beadványában rámutat, hogy a Kormány a 1011/2015. (I. 22.) Korm. határozatban döntött a közigazgatási perrendtartás kodifikációjáról, az 1352/2015. (VI. 2.) Korm. határozatban pedig a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény és az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény előkészítésével összefüggő egyes feladatokról.
- [3] A beadvány tartalmazza, hogy Magyarországon az igazságszolgáltatást ellátó bíróságokat az Alaptörvény 25. cikk (8) bekezdése értelmében sarkalatos törvény, jelenleg a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) határozza meg. A Bszi. II. fejezetének „A bírósági szervezet” címe alatt a 16. § úgy rendelkezik, hogy az igazságszolgáltatást a következő bíróságok gyakorolják: a) a Kúria, b) az ítéletábla, c) a törvényszék, d) a járásbíróság és a kerületi bíróság (a továbbiakban együtt: járásbíróság), valamint e) a közigazgatási és munkaügyi bíróság.
- [4] Az indítványban foglaltak szerint a Törvény (a törvényjavaslat száma: T/12234.) 7. § (4) bekezdése a közigazgatási ügyben eljáró bíróságok között egy új ún. közigazgatási felsőbbbíróságot nevez meg, melynek feladatait a Fővárosi Törvényszék látja el. A köztársasági elnök álláspontja szerint az egyszerű többséggel elfogadott Törvény ugyan formailag nem módosítja a sarkalatos Bszi.-t, azonban tartalmát tekintve kiegészíti azt az új bírósággal. Az új közigazgatási felsőbbbíróság szerepét a Fővárosi Törvényszék tölti be, ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy a Bszi.-ben megállapított bírósági szervezet kiegészül egy új bírósággal. A köztársasági elnök rámu-

tat, hogy a Törvény az új bíróságnak feladat- és hatáskört állapít meg [7. § (1) bekezdés *b*) pont, 7. § (2) bekezdés *b*) pont, 12. § (2) és (3) bekezdés, 15. § (3) bekezdés *a*) pont, 36. § (2) bekezdés *a*) pont]; meghatározza az összetételét [8. § (6) bekezdés]; bizonyos, a Fővárosi Törvényszék szokásos eljárásától eltérő szabályt rendel alkalmazni, például a képviselő és a kötelező jogi képviselő tekintetében [26. § (2) bekezdés, 27. § (1) bekezdés]. A köztársasági elnök álláspontja szerint ezek a rendelkezések egyértelművé teszik, hogy a bírósági szervezeten belül közigazgatási felsőbíróság néven egy új bíróság jön létre, függetlenül attól, hogy azt ideiglenesen vagy akár véglegesen a Fővárosi Törvényszék látja-e el. A köztársasági elnök álláspontja szerint a Törvény országgyűlési általános vitájában elhangzottak alapján ennek a megoldásnak a valószínűsíthető oka a Bszi. módosításához előírt minősített többséghez szükséges egyetértés hiánya volt.

- [5] 2. A köztársasági elnök beadványában hivatkozik arra, hogy az Alkotmánybíróság a 16/2015. (VI. 5.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) – egy hasonló szabályozási kérdés tekintetében benyújtott indítványa alapján – egyebek mellett arra is rámutatott, hogy amennyiben egy szabályozási tárgykőről az Alaptörvény alapján kétséget kizáróan megállapítható az, hogy kizárólag sarkalatos törvénnyel szabályozható, úgy az egyszerű többséggel elfogadott szabályozás közjogi érvénytelenséget eredményez, továbbá, hogy minősített többséggel elfogadott törvényt egyszerű többséggel nem lehet módosítani vagy hatályon kívül helyezni. A köztársasági elnök az Abh-ra hivatkozással kiemelte azt is, hogy a kétharmados törvények közvetlen (tételes) módosítása a kétharmados törvény szabályozási köréhez közel álló, azzal esetleg részben egybevágó másik egyszerű többséggel meghozható önálló törvény módosításával vagy új törvény alkotásával alkotmányosan nem kerülhető meg. Mindez ugyanis oda vezethetne, hogy a kétharmados törvények formális érintetlenül hagyása ellenére az alapjogi, illetve az alapintézményi törvény a módosított, illetve az újonnan alkotott formában egyszerű többséghez kötött törvényekhez képest elveszítené alkotmányosan meghatározó jelentőségét.
- [6] A köztársasági elnök álláspontja szerint egy új bíróság létrehozása az Alaptörvény által sarkalatos törvénynek minősített Bszi. szabályozási tárgykörébe tartozik. Egyszerű többségű törvénnyel nem lehet alkotmányosan új bíróságot létrehozni. Ezért – az Abh-ban kifejtettekre is figyelemmel – a törvény 7. § (4) bekezdése az Alaptörvény T) cikk (4) bekezdésével és a 25. cikk (8) bekezdésével ellentétes, áll az indítványban.
- [7] 3. A köztársasági elnök beadványában rámutat, hogy álláspontja szerint hasonló, az Alaptörvénnyel össze nem egyeztethető kérdéseket vetnek fel a Törvény 12. § (2) bekezdés *a*) és *c*) pontjai is, az alábbiak szerint.
- [8] A Törvény 12. § (2) bekezdés *a*) pontja szerint – a közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos per kivételével – a közigazgatási felsőbíróságként eljáró bíróság hatáskörébe tartozik a központi államigazgatási szervekről szóló törvény szerinti önálló szabályozó szerv, az autonóm államigazgatási szerv és a kormányhivatal közigazgatási tevékenységével kapcsolatos per. A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (6) bekezdése értelmében önálló szabályozó szerv a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NMHH). Az Alaptörvény IX. cikk (6) bekezdése szerint a sajtószabadságra, valamint a médiaszolgáltatások, a sajtótermékek és a hírközlési piac felügyeletét ellátó szervre vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg. Ilyen sarkalatos törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXX. törvény (a továbbiakban: Média tv.), az NMHH döntéseivel szembeni bírósági felülvizsgálati eljárást a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság kizárólagos illetékességébe utalja. Az egyszerű többséggel elfogadott törvény 12. § (2) bekezdés *a*) pontjában meghatározott hatásköri szabály – tartalmát tekintve – módosítja (elvonja) a sarkalatos törvényben a közigazgatási és munkaügyi bíróság hatáskörébe és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi bíróság kizárólagos illetékességébe utalt jogorvoslati eljárást, ezért ellentétes az Alaptörvény T) cikk (4) bekezdésével és a IX. cikk (6) bekezdésével.
- [9] Az indítványban foglaltak szerint ugyanilyen alkotmányossági problémát vet fel a Törvény 12. § (2) bekezdés *c*) pontja, amely a közigazgatási felsőbíróságként eljáró bíróság – vagyis az annak feladatait ellátó Fővárosi Törvényszék – hatáskörébe utalja a választási bizottságok közigazgatási tevékenységével kapcsolatos pereket. Az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdése és 35. cikk (1) bekezdése szerint sarkalatos, a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 229. § (1) bekezdése értelmében jelenleg a választási bizottság döntése ellen benyújtott bírósági felülvizsgálati kérelmet a másodfokú határozatot hozó választási bizottság székhelye szerint illetékes ítélőtábla bírálja el. Ebben az esetben a Törvény 12. § (2) bekezdés *c*) pontja egyszerű többségű rendelkezéssel módosítja a minősített többségű rendelkezésben megállapított hatásköri szabályt azzal, hogy a választási bizottságok székhelye szerinti ítélőtáblák helyett a közigazgatási felsőbíróság – tényle-

gesen a Fővárosi Törvényszék – hatáskörét állapítja meg a választási bizottságok közigazgatási pereiben. Az indítványban foglaltak szerint mindez az Alaptörvény T) cikk (4) bekezdését, a 2. cikk (1) bekezdését és a 35. cikk (1) bekezdését sérti.

- [10] A köztársasági elnök a fentiek alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg: a Törvény az egyszerű többséggel elfogadott rendelkezéseivel – az Alaptörvény T) cikk (4) bekezdését, a IX. cikk (6) bekezdését, a 2. cikk (1) bekezdését, a 25. cikk (8) bekezdését, a 35. cikk (1) bekezdését és ezáltal a jogállamiságot deklaráló B) cikk (1) bekezdését is sértő módon – sarkalatos törvényekben foglalt rendelkezések tartalmát módosítja, ezért alaptörvény-ellenes és közjogilag érvénytelen.
- [11] 4. Az igazságügyi miniszter az indítványra vonatkozó jogi véleményét az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 57. § (1b) pontja alapján megküldte az Alkotmánybíróságnak. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján beszerezte továbbá az Országgyűlés elnökének nyilatkozatát.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„T) cikk (4) A sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához és módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

„IX. cikk (6) A sajtószabadságra, valamint a médiaszolgáltatások, a sajtótermékek és a hírközlési piac felügyeletét ellátó szervezetre vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

„2. cikk (1) Az országgyűlési képviselőket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják.”

„25. cikk (8) A bíróságok szervezetének, igazgatásának és központi igazgatása felügyeletének, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg.”

„35. cikk (1) A helyi önkormányzati képviselőket és polgármestereket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják.”

- [13] 2. A Törvény támadott rendelkezései:

„7. § [A közigazgatási ügyben eljáró bíróságok]
[...]

(4) Közigazgatási felsőbíróságként a Fővárosi Törvényszék jár el.”

„12. § (2) A közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos per kivételével a közigazgatási felsőbíróságként eljáró bíróság hatáskörébe tartozik

a) a központi államigazgatási szervekről szóló törvény szerinti önálló szabályozó szerv, autonóm államigazgatási szerv és kormányhivatal,

[...]

c) a választási bizottság,

[...]

közigazgatási tevékenységével kapcsolatos per.”

III.

- [14] Az indítvány megalapozott.
- [15] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a jogosulttól érkezett előzetes normakontroll indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozottság követelményének eleget tesz. A kérelem a) tartalmazza azt az alaptörvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés a) pont], továbbá azt, amely az köztársasági elnök indítványozói jogosultságát megalapozza [Alaptörvény 6. cikk (4) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokait; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [a Törvény 7. § (4) bekezdése, valamint a 12. § (2) bekezdés a) és c) pontjai]; d) az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, T) cikk (4) bekezdés, IX. cikk (6) bekezdés, 2. cikk (1) bekezdés, 25. cikk (8) bekezdés, 35. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett törvényi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a megjelölt törvényi szakaszok alaptörvény-ellenességét.
- [16] Az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Alaptörvény Nemzeti hitvallásban foglaltakra – az indítvány elbírálását megelőzően röviden áttekintette a közigazgatási bíráskodás hazai jogtörténeti előzményeit.
- [17] A közigazgatási bíráskodás kezdetei Magyarországon a XIX. század végére nyúlnak vissza. A Magyar Királyi Közigazgatási Bíróság 1896–1949 között működött, és elbírálta a közigazgatási hatóságoknak a törvény által felsorolt intézkedései és határozatai ellen emelt panaszokat.
- [18] A Magyar Királyi Közigazgatási Bíróságot 1949-ben megszüntették. Ezt követően a közigazgatási bíráskodás mintegy 40 évig korlátozott módon működött, csak bizonyos hatásköri korlátok között érvényesülhetett. Az Alkotmány 1989-ben bekövetkező módosítása teremtette meg újra a közigazgatási bíráskodás alkotmányos alapját, azt, hogy a bíróság ellenőrizhette a közigazgatási határozatok törvényességét, valamint azt, hogy a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhetett olyan bírói, államigazgatási vagy más hatósági döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sértette.
- [19] A jogalkotó a közigazgatási bírósági utat 1991-ben az Alkotmánybíróság határozata [32/1990. (XII. 22.) AB határozat] alapján szélesítette ki. Ilyen előzmények után született meg az 1991. évi XXVI. törvény a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatának kiterjesztéséről, mely csak ideiglenes jelleggel nyitotta meg a közigazgatási bírói utat.
- [20] 1991 óta azonban számos szervezeti változtatás következett be, amelyre tekintettel szükségesnek mutatkozott a közigazgatási eljárásjog és perjog teljes megújítása, a közigazgatási hatósági eljárásjog, illetve a közigazgatási perjog komplex újraszabályozása.
- [21] A Törvény megalkotásának jogalkotói célja a közigazgatási perekre vonatkozó szabályok egyetlen, önálló és általános törvénybe történő foglalása, a szabályok koherens rendszerének a kialakítása volt. Az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésében foglalt jogállamiság érvényre juttatása hatékony bírói jogvédelmet követel meg a közigazgatás cselekményeivel szemben, aminek elengedhetetlen előfeltétele a korszerű és koherens törvényi eljárási keretek kialakítása. A Törvény a magyar jogtörténetben az első közigazgatási perrendtartási kódex, amely az európai jogfejlődés útját követve elválasztja egymástól a közigazgatási peres eljárást és a polgári eljárásokat. A Törvény azzal a szabályozási igénnyel lép fel, hogy a közigazgatási perjogi szabályok az általános (kódex jellegű) szabályozás keretében áttekinthetőek legyenek, az alkalmazandó eljárásjog megállapítása ne okozzon különösebb nehézséget a jogkeresőknek és a perjogi szabályozás ne legyen az indokoltnál kiterjedtebb.
- [22] Az Alkotmánybíróság a fenti jogtörténeti előzmények tükrében ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a vizsgált esetben az indítvány keretei között kizárólag a Törvény köztársasági elnök által kifogásolt rendelkezéseit vizsgálta az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezések és indokok alapján és kizárólag azok közjogi érvényességének alkotmányjogi kérdésében foglalt állást.
- [23] 2. Az Alkotmánybíróság először a köztársasági elnök indítványának a Törvény közjogi érvénytelenségét állító részét vizsgálta meg.
- [24] Az Országgyűlés 2016. december 6-i ülésnapján a közigazgatási perrendtartásról szóló T/12234. számú törvényjavaslat zárószavazása során az egységes javaslatot 115 igen, 36 nem szavazattal, 21 tartózkodás mellett

elfogadta. A törvényjavaslat elfogadására az egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányuló általános eljárási rendben került sor, az sarkalatosági záradékot nem tartalmazott.

- [25] Az Alaptörvény T) cikk (4) bekezdése értelmében a sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához és módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.
- [26] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés a) pontjában és az Abtv. 23. § (1) bekezdésében írt hatáskörében eljárva – összhangban az indítvánnyal – azt kellett megvizsgálnia, hogy az elfogadott Törvénynek a köztársasági elnök által megjelölt – tartalma szerint más törvények módosításáról szóló – rendelkezései az azokra előírt többséget igénylő törvények elfogadására vonatkozó eljárási rendben kerültek-e elfogadásra.
- [27] 3. A köztársasági elnök az elfogadott Törvény 7. § (4) bekezdését illetően arra hivatkozott, hogy e szakasz ugyan formailag nem módosítja a Bszi.-nek az igazságszolgáltatást végző bíróságokat felsoroló 16. §-át, tartalmilag azonban kiegészíti azt egy új bírósággal. Ez utóbbi rendelkezés azonban az Alaptörvény 25. cikk (8) bekezdése – illetve ezzel összhangban a Bszi. 175. §-a – alapján sarkalatos, tehát kizárólag minősített többséggel módosítható.
- [28] Az indítvány alapján az Alkotmánybíróság vizsgálata a következőkre terjedt ki: 1. a törvénymódosítással érintett szabályozási tárgykör áttekintése, 2. annak vizsgálata, hogy a törvénymódosítás tartalmilag a Bszi. rendelkezése(i) módosítására irányul-e, és amennyiben igen, akkor 3. ez sarkalatos törvény módosítását jelenti-e és arra alkotmányosan megfelelő eljárási rendben került-e sor.
- [29] 3.1. Az Alaptörvény 25. cikk (8) bekezdése a bíróságokra vonatkozó alaptörvényi szabályozás részeként a bíróságok szervezetére, igazgatására és központi igazgatása felügyeletére vonatkozó részletes szabályozást sarkalatos törvényre utalja. Ezen alaptörvényi felhatalmazás alapján született meg a Bszi., amely a *preambulumában* rögzíti, hogy az Alaptörvény végrehajtására annak 25–28. cikke alapján szabályozza a bíróságok szervezeti felépítését, feladatait és igazgatását, a bírósági hatáskörök jogállami szintű hatékony ellátása, a bírói függetlenség elvének maradéktalan megvalósítása és az ítélkezés egységének a biztosítása érdekében. E szervezetet – azaz az igazságszolgáltatás mint önálló hatalmi ág törvényi garanciákkal kialakított struktúráját – a Bszi. Első rész „A bíróságok működésének alapelvei és a bírósági szervezet” II. Fejezete „A bírósági szervezet” fejezetcím alatt a „2. Közös szabályok” rendelkezései között szereplő 16. §-ában határozza meg részletesen.
- [30] Eszerint az igazságszolgáltatást a következő bíróságok végzik: a) a Kúria, b) az ítélőtábla, c) a törvényszék, d) a járásbíróság és e) a közigazgatási és munkaügyi bíróság. Ezen túlmenően a Bszi. 18–24. §-ai szabályozzák azt, hogy ezek a bíróságok milyen fokon és milyen feladat- és hatáskörben járnak el.
- [31] A Bszi. fent említett fejezetének 19. § (1) bekezdése a közigazgatási és munkaügyi bíróságot első fokon eljáró bíróságként jelöli meg, és az a)–c) pontokban meghatározza azt, hogy mely ügyekben járhat el.
- [32] A Bszi. 19. § (2) bekezdése a bíróság vezetéséről rendelkezik (a bíróságot az elnök vezeti), a (3) bekezdés a bíróság jogi személyiségének a hiányát, illetve azt rögzíti, hogy az elnök az államháztartási gazdálkodási szabályok szerint kötelezettséget vállalhat a törvényszék belső szabályzatában foglalt módon. A Bszi. 19. § (4) bekezdése a bíróságon belüli csoportokról (munkaszervezeti egységekről) rendelkezik.
- [33] A Bszi. 21. §-a a törvényszékre vonatkozó szabályozást tartalmaz. Ennek részeként rögzíti azt, hogy a törvényben meghatározott ügyekben első fokon jár el, és másodfokon elbírálja a járásbíróságok, valamint a közigazgatási és munkaügyi bíróságok határozatai ellen bejelentett fellebbezéseket.
- [34] 3.2. A Bszi. 17. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy bíróság létesítéséről, összevonásáról, megszüntetéséről, elnevezéséről, székhelyéről, illetékességi területének meghatározásáról, valamint a katonai tanácsokkal rendelkező bíróságok kijelöléséről külön törvény rendelkezik. A Bszi. fent hivatkozott 17. § (1) bekezdése és 21. §-a sarkalatos törvényi rendelkezések.
- [35] A Bszi.-nek ebben a felsorolásában a Törvény által megjelölt közigazgatási felsőbbbíróság azonban sem első, sem másodfokú bíróságként nem szerepel. A Bszi. fent megjelölt rendelkezéseitől eltérően a Törvény a következőket tartalmazza: a Törvény 7. § (1) bekezdésének a) pontja szerint elsőfokon ítélkezik a közigazgatási és munkaügyi bíróság, ugyanezen szakasz b) pontja értelmében úgyszintén elsőfokon ítélkezik a közigazgatási felsőbbbíróságként eljáró bíróság. A Törvény 7. § (2) bekezdésének a) pontja alapján, másodfokon ítélkezik a közigazgatási és munkaügyi bírósághoz tartozó ügyekben a közigazgatási felsőbbbíróságként eljáró bíróság; illetve a törvényhely b) pontja szerint a közigazgatási felsőbbbíróságként eljáró bírósághoz tartozó ügyekben a Kúria. A Törvény 7. § (4) bekezdése értelmében közigazgatási felsőbbbíróságként a Fővárosi Törvényszék jár el.

- [36] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azzal, hogy a Törvény közigazgatási felsőbíróság név alatt feladat- és hatáskört, a bíróság összetételét meghatározó, és eljárási szabályokat kapcsol az új elnevezéshez és ezen új elnevezés alatt jogosítja fel a Fővárosi Törvényszéket eljárásra, olyan tárgykörben szabályoz, ami a Bszi. mint sarkalatos törvény szabályozási tárgykörébe tartozik. Nem annak van közjogi jelentősége, hogy az új elnevezés alatt már létező és a Bszi-ben szabályozott bíróság jár el (átmenetileg vagy akár véglegesen), hanem annak, hogy az egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányadó eljárási rendben elfogadott Törvény nem hozhat létre új, a Bszi. 16. §-ában nem szereplő bíróságot.
- [37] Az egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányadó eljárási rendben elfogadott Törvény nem a Fővárosi Törvényszék elnevezését változtatja meg, hanem egy a Bszi. 16. §-ában kifejezetten nem nevesített és nem is szabályozott bíróság, a közigazgatási felsőbíróság eljárására jogosítja fel a Fővárosi Törvényszéket.
- [38] A Bszi. sarkalatos törvényi szabályozása a közigazgatási és munkaügyi bíróságokat a bírósági szervezeten belül különbírásként állította fel. Igazgatási szempontból a Bszi. a bírósági szervezetrendszerbe tagolta be a különbírásként. A különbírásként a Bszi. szabályozásában szervezetileg, igazgatásilag és szakmailag részben önálló, de bizonyos szabályozási területeken (pl. a bírák kinevezése, bírósági vezetők kinevezése, a törvényszék elnökének igazgatási jogosítványai) a bírósági szervezetbe integrálódott. A Törvény 7. § (4) bekezdése új elnevezés alatt (közigazgatási felsőbíróság) eljáró bírásként jelöli ki a Fővárosi Törvényszéket. A törvényszékek (így a Fővárosi Törvényszék is) részei a Bszi. által szabályozott igazgatszolgáltatási tevékenységet végző bírósági szervezetrendszernek. Annak következtében, hogy az egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányadó eljárási rendben elfogadott Törvény 7. § (4) bekezdése a Fővárosi Törvényszéket mint a sarkalatos törvényben szabályozott bíróságot közigazgatási felsőbírásként való eljárásra is kijelöli, egyszerre általános hatáskörű és különbírásként eljáró bírásként szabályozza azt.
- [39] 3.3. A sarkalatosság kérdéskörével az Alkotmánybíróság legutóbb összefoglalóan az Abh-ban foglalkozott. Eszerint mint „[a] sarkalatos törvények körét az Alaptörvény két módon határozza meg: egyrészt a) bizonyos tárgykörök esetében – mintegy általános jelleggel – kimondja, hogy e tárgyköröket, esetleg ezek részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg [...]; másrészt b) egyes esetekben az Alaptörvény ezeken belül külön is megnevez néhány kifejezett sarkalatos szabályozási tárgyat [...]”.
A sarkalatosság követelménye [amihez a T) cikk (4) bekezdése alapján a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges] tehát nem egyes törvényekre, hanem kifejezetten szabályozási (törvényhozási) tárgykörökre vonatkozik. A jogalkotó azt a megoldást választotta, hogy sarkalatos törvény vagy sarkalatos rendelkezéseket is tartalmazó törvény esetében a záró rendelkezések között kimondja, hogy a törvény egészét, illetve mely rendelkezéseit tekinti sarkalatosnak.
A sarkalatosság – és az ezzel összefüggő közjogi érvénytelenség – problémája ennek megfelelően több oldalról is megközelíthető: a) egyrészt ha egy szabályozási tárgykörrel az Alaptörvény alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy kizárólag sarkalatos törvénnyel szabályozható, úgy az egyszerű többséggel elfogadott szabályozás közjogi érvénytelenséget eredményez; illetve b) másrészt viszont kérdés az is, hogy ha a jogalkotó (tehát már nem az alkotmányozó) egy szabályozási tárgykört sarkalatosnak minősített egy adott törvényben, akkor e törvény a továbbiakban csak kétharmados többséggel módosítható-e. [...].
A sarkalatos törvény fogalmát az Alaptörvény vezette be, ugyanakkor korábban az előző Alkotmány is előírta bizonyos törvények kétharmados – minősített – többséggel történő elfogadásának a követelményét. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a 13/2013. (VI. 17.) AB határozat (Indokolás [27]–[35]) alapján a vonatkozó korábbi határozataiban a sarkalatos törvényhozási tárgykör mikénti értelmezésére vonatkozóan kidolgozott érvek, jogelvek és alkotmányossági összefüggések felhasználásának nincs akadálya” (Abh., Indokolás [39]–[42]).
- [40] Az Alaptörvény 25. cikk (8) bekezdése szerint „a bíróságok szervezetének, igazgatásának és központi igazgatása felügyeletének, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg”. A Bszi. 175. §-a kimondja, hogy „[e] törvény 1–8. §-a, 12–15. §-a, II. Fejezete, III. Fejezete, 45. §-a, V. Fejezete, Harmadik és Negyedik Része, X., XI. és XIII/A. Fejezete, továbbá 197. §-a, 207. §-a és 209. §-a az Alaptörvény 25. cikk (6) és (8) bekezdése alapján sarkalatosnak minősül.”
- [41] Az Alkotmánybíróság az Abh-ban foglaltakkal egyezően emlékeztet az 1/1999. (II. 24.) AB határozat következő megállapításaira. „A minősített többség követelménye nemcsak az adott alkotmányi rendelkezés közvetlen végrehajtásaként kiadott törvény megalkotására vonatkozik, hanem e törvény módosítására (rendelkezéseinek megváltoztatására, kiegészítésére) és hatályon kívül helyezésére is. Az Alkotmány rendelkezése alapján minő-

sített többséggel elfogadott törvényt egyszerű többséggel elfogadott törvénnyel nem lehet módosítani, vagy hatályon kívül helyezni. [...] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kétharmados törvények közvetlen (tételes) módosítása a kétharmados törvény szabályozási köréhez közel álló, azzal esetleg részben egybevető, másik, egyszerű többséggel meghozható önálló törvény módosításával, vagy új törvény alkotásával alkotmányosan nem kerülhető meg. Mindez ugyanis oda vezethetne, hogy a kétharmados törvények formális érintetlenül hagyása ellenére az alapjogi, illetve az alapintézményi törvény a módosított, illetve újonnan alkotott – formálisan egyszerű többséghez kötött – törvényekhez képest elveszítené alkotmányosan meghatározó jelentőségét” (ABH 1999, 25, 40–41.).

- [42] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányadó eljárási rendben elfogadott Törvény 7. § (4) bekezdése tartalmilag sarkalatos törvényi rendelkezés módosítására irányult, amely elfogadásának a minősített többséget igénylő törvények megalkotására irányadó eljárási rendben kellett volna megtörténnie [az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) számú országgyűlési határozat (a továbbiakban: HHSZ) 48. § (8) bekezdés, 50. § (3) bekezdés]. A rendelkezés ezért sérti az Alaptörvény T) cikk (4) bekezdését, a B) cikk (1) bekezdését és a 25. cikk (8) bekezdését.

IV.

- [43] A köztársasági elnök indítványának második része a Törvény 12. § (2) bekezdés a) és c) pontjainak alaptörvényellenességét állította.
- [44] 1. A köztársasági elnök álláspontja szerint a Törvény 12. § (2) bekezdés a) pontja (az itt szabályozott hatáskör) tartalmát tekintve módosítja (elvonja) a sarkalatos törvény által a közigazgatási és munkaügyi bíróság hatáskörébe és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság kizárólagos illetékességébe utalt, az NMHH határozataival szembeni jogorvoslati eljárást. Emiatt a támadott rendelkezés sérti az Alaptörvény T) cikk (4) bekezdését és a IX. cikk (6) bekezdését is. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [45] A Törvény 12. § (2) bekezdés a) pontja – a közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perek kivételével – a közigazgatási felsőbírósággént eljáró bíróság hatáskörébe utalja a központi államigazgatási szervekről szóló törvény szerinti önálló szabályozó szerv, az autonóm államigazgatási szerv és a kormányhivatal közigazgatási tevékenységével kapcsolatos pereket. A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (6) bekezdésének a) pontja az NMHH-t önálló szabályozó szervként határozza meg. A Média tv. az NMHH döntéseivel szembeni bírósági felülvizsgálati eljárást a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság kizárólagos illetékességébe utalja [Média tv. 164. § (2) bekezdés] Az Alaptörvény IX. cikk (6) bekezdése értelmében a sajtószabadságra, valamint a médiaszolgáltatások, a sajtótermékek és a hírközlési piac felügyeletét ellátó szervre vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg, ennek értelmében az NMHH-ra vonatkozó szabályozás sarkalatos törvényre tartozik. A Média tv. 229. §-a értelmében a Média tv. 164. § (2) bekezdése sarkalatosnak minősül.
- [46] A fent kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Törvény 12. § (2) bekezdés a) pontja olyan hatáskört ad a közigazgatási felsőbírósággént eljáró Fővárosi Törvényszéknek, amelyet a Média tv. sarkalatos törvényi rendelkezése korábban már más bíróság (közigazgatási és munkaügyi bíróság) hatáskörébe és kizárólagos illetékességébe (Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság) utalt.
- [47] Az Alaptörvény T) cikk (4) bekezdése alapján a sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához és módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. Az Abh-ban kifejtettek értelmében az Alaptörvény rendelkezése alapján „minősített többséggel elfogadott törvényt egyszerű többséggel elfogadott törvénnyel nem lehet módosítani, vagy hatályon kívül helyezni” (Indokolás [45]).
- [48] Jelen ügyben ez tehát azt jelenti, hogy sarkalatos törvényben biztosított hatáskör és kizárólagos illetékesség egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányadó eljárási rendben elfogadott törvénnyel nem módosítható, nem változtatható meg. Ebből következően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Törvény 12. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt szabály sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, a T) cikk (4) bekezdésében és IX. cikk (6) bekezdésében foglalt rendelkezéseket, ezért alaptörvény-ellenes.

- [49] 2. A Törvény 12. § (2) bekezdés c) pontjával kapcsolatban az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításokat teszi.
- [50] A köztársasági elnök lényegében a fent kifejtettekkel azonos alkotmányjogi érveléssel állította a Törvény 12. § (2) bekezdés c) pontjában foglalt hatásköri szabály alaptörvény-ellenességét, ugyanis a sarkalatosnak minősített Ve. 229. § (1) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezést az egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányadó eljárási rendben elfogadott Törvény a kifogásolt hatásköri szabállyal módosítja.
- [51] Az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdése és 35. cikk (1) bekezdése értelmében az országgyűlési és a helyi önkormányzati választásokra vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény állapítja meg. A Ve. egyes rendelkezései, így a 229. § (1) bekezdése sarkalatos tárgykörbe tartozik. A Ve. 229. § (1) bekezdésének első mondata értelmében a bírósági felülvizsgálati kérelmet a másodfokú határozatot hozó választási bizottság székhelye szerint illetékes ítélőtábla bírálja el. A Ve. 354. § (1) bekezdése értelmében a Ve. 229. § (1) bekezdése sarkalatosnak minősül.
- [52] A Törvény 12. § (2) bekezdés c) pontja – a Ve. hivatkozott rendelkezésével ellentétesen – a közigazgatási felsőbíróságként eljáró Fővárosi Törvényszék hatáskörébe utalja a választási bizottságok közigazgatási tevékenységével kapcsolatos pereket. A Ve.-ben szabályozott választási bizottságok eljárása és döntése a Törvény 12. § (2) bekezdés c) pontjában foglalt közigazgatási tevékenységnek minősül, az ezzel kapcsolatos pereket a Törvény felhívott rendelkezése szerint a közigazgatási felsőbíróságként eljáró Fővárosi Törvényszék, a 12. § (4) bekezdés c) pontja értelmében pedig a Nemzeti Választási Bizottság határozata ellen benyújtott bírósági felülvizsgálati kérelmet a Kúria bírálja el.
- [53] Az Alaptörvény T) cikk (4) bekezdése alapján a sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához és módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. Az Abh-ban kifejtettek értelmében az Alaptörvény rendelkezése alapján „minősített többséggel elfogadott törvényt egyszerű többséggel elfogadott törvénnyel nem lehet módosítani, vagy hatályon kívül helyezni” (Indokolás [45]).
- [54] Jelen ügyben ez tehát azt jelenti, hogy sarkalatos törvényben biztosított hatáskör egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányadó eljárási rendben elfogadott törvénnyel nem módosítható, nem változtatható meg.
- [55] Ebből következően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Törvény 12. § (2) bekezdés c) pontjában foglalt szabály sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a T) cikk (4) bekezdését, a 2. cikk (1) bekezdését és a 35. cikk (1) bekezdését, ezért alaptörvény-ellenes.

V.

- [56] A fentiekben foglaltak alapján az Alkotmánybíróság megállapította azt, hogy az egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányadó eljárási rendben elfogadott Törvény indítvánnyal támadott rendelkezései az Alaptörvény szerinti sarkalatos szabályozási tárgykörben rendelkeztek, ezért alaptörvény-ellenesek. A Törvény nem a HHSZ 50. § (3) bekezdése szerinti eljárási rendben fogadta el az Országgyűlés, így az nem felel meg a jogszabályalkotásra előírt formai – érvényességi – követelménynek. Az Alkotmánybíróság korábban már megállapította azt, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének jogállami klauzulája alaptörvényi oltalmat nyújt a jogbiztonság alaptörvényi követelményének, amely magában foglalja azt, hogy a jogszabályok közjogilag érvényes eljárási rendben jöjjenek létre.
- [57] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben rámutat arra, hogy valamennyi törvényi szabályozás esetén, de kiemelten is az Alaptörvény által sarkalatosnak tekintett törvények vagy ilyennek minősülő szabályozási tárgykörök esetében fokozott jogbiztonsági követelmény a törvény megalkotására vonatkozó speciális eljárási szabályok [HHSZ 50. § (3) bekezdés] betartása. Fokozott jogállami követelményeknek kell érvényesülnie olyan esetekben, amikor maga az Alaptörvény minősíti sarkalatosnak a törvényi szabályozási tárgykört, kifejezve ezzel azt, hogy az alkotmányozó hatalom alkotmányos súlyt adott a sarkalatos törvény megalkotására vonatkozó szabályoknak, ennek részeként az elfogadás feltételét képező eljárási rendnek és szavazati arányoknak.
- [58] Az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtettekkel összefüggésben utal arra, hogy a jelen ügyben előzetes normakontroll eljárást folytatott, vagyis elfogadott, de még ki nem hirdetett törvényt vizsgált. Így a Törvény – mint bármely más jogszabály – kihirdetése előtt érvényesen létre sem jöhetett, függetlenül az Alkotmánybíróság döntése tartalmától. Erre a körülményre tekintettel jelen eljárásban hozott határozatában az Alkotmánybíróság csak arra mutathat rá, hogy a törvényalkotási eljárás szabályainak megszegése a kihirdetett Törvény közjogi érvénytelenségét eredményezné. A köztársasági elnöknek a törvényalkotásban betöltött alkotmányos szerepéből – többek között – az következik, hogy alkotmányos vétóval éljen olyan jogszabállyal szemben, amellyel

kapcsolatban álláspontja szerint közjogi érvénytelenséget eredményező ok merült fel. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés a) pontjában és az Abtv. 23. §-ában foglalt hatáskörében eljárva tehát preventív alkotmányossági normakontrollt gyakorol. Ennek alkotmányos rendeltetése az, hogy alaptörvény-ellenes (közjogilag érvénytelen) jogszabály ne válhasson a jogrendszer részévé. Miután a köztársasági elnök a Törvényt az Alaptörvénnyel való összhang vizsgálatára megküldte az Alkotmánybíróságnak, alkotmányos kontroll szerepének eleget tett. Az általa támadott rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítása miatt az Alaptörvény 6. cikk (6) bekezdése értelmében az Országgyűlésnek a Törvényt az alaptörvény-ellenesség megszüntetése érdekében újra kell tárgyalnia.

- [59] A vizsgált esetben a Törvény indítvánnyal támadott egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányadó eljárási rendben elfogadott rendelkezései olyan, az Alaptörvény alapján sarkalatosnak minősülő törvények (Bszí., Média tv., Ve.) egyes sarkalatos törvényi szabályait módosították, amelyek a fent jelzett fokozott jogállami követelményt sértik, ezért alaptörvény-ellenesek, és az elfogadásra irányadó eljárási szabályok sérelmén keresztül – a kifejtettek szerint – közjogi érvénytelenségre vezetnek.

VI.

- [60] A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, ezért a Törvény az Abtv. 40. § (1) bekezdése alapján nem hirdethető ki.
- [61] Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2017. január 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [62] 1. Teljes mértékben támogatom a rendelkező részi megsemmisítési pontot, de a sarkalatosságot illető indokolási felfogással és abból keletkező érveléssel alapvetően nem értek egyet. Az indokolási érvelések pedig a hazai alkotmánybírósági gyakorlatban – az európai alkotmánybíróságok között kivételes erősséggel – a későbbi döntések tényleges alapjává válnak mint precedensek, és sokszor mint alaptörvény-kiegészítések fejtenek ki hatást. Így nem lehet eltekinteni a mostani indokolási érvelésben rejlő probléma felmutatásától sem.
- [63] 2. Az indokolás sarkalatosságot illető problémáját alapvetően az okozza, hogy nem észlelte a 2012 januárjától hatályos Alaptörvény korábbi Alkotmánytól eltérését ebben a vonatkozásban. A korábbi Alkotmány alapján kétharmados törvénynek nevezett, kiemelt támogatottsághoz kötött törvények a mai alaptörvényi elnevezésben sarkalatos törvényként szerepelnek. Ezek megfogalmazása azonban az Alkotmánybíróság értelmezési szabadsága tekintetében alapvetően eltérő. Míg a régi alkotmányi szabályok mindenhol csak deklarálták egy-egy

tárgykörnél, hogy azok elfogadása a jelenlévő képviselők kétharmados szavazatához kötött, addig az új alapvető szabályok differenciáltan teszik ezt. Van, ahol kifejezetten kiemelik, hogy csak az adott tárgykör alapvető szabályaira vonatkozik a sarkalatosság követelménye, (mint a 40. cikkben a nyugdíjrendszer esetében), van, ahol csak jelzik a tárgykört, de nyitva hagyják, hogy milyen mélységben kötik sarkalatossághoz ennek elfogadását, például az adatvédelmi hatóság esetében [VI. cikk (3) bekezdés], az országgyűlési vizsgálóbizottságok működése esetében [7. cikk (3) bekezdés], vagy a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásra vonatkozó törvény esetében [38. cikk (1) bekezdés]. Végül a sarkalatossági követelmény alá vont tárgykörök harmadik csoportja az, ahol kifejezetten kiemelik, hogy e tárgykör részletes szabályai is ide tartoznak. Ez a legnépesebb csoport, majd húsz tárgykör tartozik ide, többek között épp a most vizsgált bírósági szervezeti törvény is [25. cikk (8) bekezdés].

- [64] 3. Mivel a sarkalatosság (vagy korábban a kétharmadoság) értelmezése szempontjából az egyik legfontosabb vitakérdés mindig is az volt az alkotmánybírósági törvénykontrollnál, hogy milyen mélységig tartozik ide egy-egy szabályozási tárgykör, vagy ezzel szemben ennek egy része már kiesik ez alól (és elég az elfogadáshoz egyszerű többség), így ez az eltérés a régi Alkotmány és az Alaptörvény között a legfontosabbnak minősíthető. Ennek ellenére az Alaptörvény hatályba lépése óta, az elmúlt öt év során ennek észlelésére nem került sor, nem függetlenül attól, hogy az utóbbi évek alkotmánybírósági gyakorlata a legtöbb esetben még mindig hajlik a régi Alkotmány alapján létrejött alkotmánybírósági döntések felülvizsgálat nélküli átemelésére a mai döntéseink megalapozására. (A negyedik alaptörvény-módosítás kifejezett rendelkezése ellenére!) Ennek megfelelően a határozati Indokolás [39] bekezdésében leszögezi: „[a] sarkalatos törvény fogalmát az Alaptörvény vezette be, ugyanakkor korábban az előző Alkotmány is előírta bizonyos törvények kétharmados – minősített – többséggel történő elfogadásának a követelményét. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a 13/2013. (VI. 17.) AB határozat (Indokolás [27]–[35]) alapján, hogy a vonatkozó korábbi határozataiban a sarkalatos törvényhozási tárgykör mikénti értelmezésére vonatkozóan kidolgozott érvek, jogelvek és alkotmányossági összefüggések felhasználásának nincs akadálya.” Párhuzamos indokolásomban e megállapítás helytelenségét szeretném kiemelni, és arra rámutatni, hogy ezzel szemben az új Alaptörvény a sarkalatosság terjedelme szempontjából a legtöbb tárgykört illetően szigorúbb követelményt állított fel, és nemcsak az adott tárgykörök alapvető szabályait vonta be e körbe, hanem részletes szabályok megalkotását is. Ahol nem ezt akarta tenni, ott kifejezetten utalt az alapvető szabályokra történő szűkítésre (mint a jelzett 40. cikknél), vagy csak azon a módon, hogy eltekintett a részletes szabályok bevonásának rögzítésétől (mint például az adatvédelmi hatóság esetében). Ennek a differenciált alaptörvényi szabályozásnak megfelelően az Alkotmánybíróság már nem teheti meg, hogy kövesse a korábbi alkotmánybírák tágabb értelmezési szabadságát e tekintetben, akik időszakonként a részletes szabályokat is bevonandónak deklarálták a minősített többség alá, de más időszakban más értelmezésre áttérve csak az alapvető szabályok bevonását jelölték meg döntéseikben. Mivel az akkori Alkotmány ezt nyitva hagyta, az akkori alkotmánybírák ez megtehették, ám ez a tág értelmezési szabadság megszűnt 2012 óta. A kritikám tehát a mostani határozati indokolással szemben az, hogy alkotmánybírói többség nem észlelte az Alaptörvény változásait e téren, és a régi alkotmányi rendelkezésekhez kidolgozott alkotmánybírói döntéseket alkalmazta most is mechanikusan.
- [65] 4. A fenti álláspontomból következik, hogy nem tartom elégségesnek a köztársasági elnök indítványában támadott törvényi rendelkezésekre terjedő vizsgálatot és az azokra szűkített alaptörvény-ellenesség megállapítást. A 2012 óta létrehozott, sarkalatos tárgykört illető törvények ugyanis – követve az Alkotmánybíróság régi alkotmányi rendelkezéseken alapuló értelmezését e téren – rendszerint egy sarkalatossági záradékot iktatnak be, és a törvényalkotó által alapvetőnek és lényegesnek vélt rendelkezéseket felsorolva erre szűkítik az adott törvény sarkalatossági terjedelmét. Ám ahol a részletes szabályokat is a sarkalatosság követelménye alá sorolta be az adott alaptörvényi rendelkezés (és mint jeleztem, ez a legszámasabb, kb. húsz ilyen tárgykört tartalmaz az Alaptörvény), ott ezek a sarkalatossági záradékok alaptörvény-ellenes szűkítésnek minősülnek. A jelen esetben ez a helyzet a mostani határozatban vizsgált bírósági szervezeti törvény (Bsz.) 175. §-ával, mely e törvény sarkalatossági záradékát tartalmazza.
- [66] 5. Az Alaptörvény 24. cikkének (4) bekezdése lehetőséget ad az Alkotmánybíróságnak, hogy az indítvánnyal nem támadott jogszabályi rendelkezéseket is bevonja a vizsgálata alá, amennyiben azok szoros tartalmi összefüggésben állnak a támadott rendelkezésekkel. A jelen esetben – a sarkalatosság terjedelméről szóló vitában –

épp erről van szó, és így álláspontom szerint az Alkotmánybíróság csak akkor végezte volna el a feladatát, ha ezt a bevonást megteszi. Megítélésem szerint a bevonás után szükséges lett volna megsemmisíteni a Bszi. 175. §-ában tartalmazott sarkalatossági záradékot a jelzett alaptörvény-ellenes szűkítés miatt, és ki kellett volna mondani, hogy az Alaptörvény 25. cikkének (8) bekezdése értelmében a jövőben az egész törvény sarkalatosnak minősül.

Budapest, 2017. január 13.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [67] 1. A határozat rendelkező részével egyetértek, azonban a vizsgált rendelkezések alaptörvény-ellenességét a többségi indokoláshoz képest eltérő alapon látom megállapíthatónak.
- [68] A sarkalatos törvényeknek az alkotmányos rendszerünkben elfoglalt helyét és jelentőségét az Abh-hoz dr. Juhász Imre alkotmánybíró által fűzött párhuzamos indokolás fejtette ki részletesen, amelyhez – mivel szempont-rendszere az én álláspontommal is összhangban volt – magam is csatlakoztam. Már ott rögzítésre került az Alkotmánybíróságnak a sarkalatos törvényi szabályozás védelmével kapcsolatos feladata és ezzel összefüggésben a közjogi érvénytelenség megállapításának a lehetősége: „az Alkotmánybíróság rendkívül fontos feladata, hogy különös gonddal őrizze a maguk teljességében vagy egyes rendelkezéseik tekintetében sarkalatosnak minősülő törvényeket és egyes sarkalatos törvényi rendelkezéseket. Ennek érdekében az Alkotmánybíróságnak a határozataiban – mint a jelen határozatban is – egyértelműen kifejezésre kell juttatnia a sarkalatosságot figyelembe nem vevő (törvény)módosítás/hatályon kívül helyezés esetén a közjogi érvénytelenséget eredményező alaptörvény-ellenességet.” (Indokolás [164])
- [69] Az Abh.-hoz fűzött párhuzamos indokolás kritikát fogalmazott meg az akkori többségi indokolás módszertanával kapcsolatban, amely alapján az Alkotmánybíróság a támadott szabályozást a sarkalatossággal összefüggésben vizsgálta: „[a] határozat a sarkalatos törvényeket azonosítja a minősített többséggel elfogadott törvények körével és pusztán e formai elemre tekintettel felhasználhatónak tekinti az Alkotmányon alapuló, a minősített többség problémájával összefüggő alkotmánybírói határozatokat. Álláspontom szerint azonban – nem vitatva a fenti megállapításban rejlő hasznos párhuzamok meglétét – a sarkalatosság kérdése több pusztán formai kérdésnél, az nem értelmezhető csupán minősített többséget megkívánó eljárási szabályként.” (Indokolás [156])
- [70] A jelen ügyben a többségi indokolás a Törvény támadott szabályainak a vizsgálata során a sarkalatosság kérdésével kapcsolatban az Abh.-ban kifejtett elvi megállapításokra támaszkodik. Az egyik ilyen hivatkozás szerint „[a]z Abh.-ban kifejtettek értelmében az Alaptörvény rendelkezése alapján »minősített többséggel elfogadott törvényt egyszerű többséggel elfogadott törvénnyel nem lehet módosítani, vagy hatályon kívül helyezni« (Abh., Indokolás [45])” (Indokolás [47]). Az Abh.-nak a hivatkozott része valójában az 1/1999. (II. 24.) AB határozatnak egy megállapítását idézve az Alkotmányból kiindulva von le következőket: „[a]z Alkotmány rendelkezése alapján minősített többséggel elfogadott törvényt egyszerű többséggel elfogadott törvénnyel nem lehet módosítani, vagy hatályon kívül helyezni.” Az Alkotmánybíróság ezt a megállapítást álláspontom szerint az Alaptörvényre vonatkoztatva csak úgy tarthatja fenn megalapozottan, hogy a hangsúlyt nem a „minősített többséggel elfogadott”, hanem „az Alaptörvény rendelkezése alapján” fordulatra helyezi.
- [71] Mindez azt jelenti, hogy ha az Alkotmánybíróság egy törvényi rendelkezést a sarkalatosság követelményének való megfelelés szempontjából vizsgál, akkor döntő vizsgálati mérceként az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseit figyelembe venni, s nem pedig elsősorban azt, hogy valamely más törvény minősített többséggel elfogadott (és az adott törvény sarkalatossági záradékban ilyenként feltüntetett) rendelkezésével ellentétbe kerül-e. Ezt az általam akceptált vizsgálati szempontot nevesíti az Abh.-nak – a jelen többségi indokolás által is idézett – a [41] bekezdése: „ha egy szabályozási tárgykörrel az Alaptörvény alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy kizárólag sarkalatos törvénnyel szabályozható, úgy az egyszerű többséggel elfogadott szabályozás közjogi érvénytelenséget eredményez”. Álláspontom szerint a jelen ügyben ezt a formulát nem csak idézni kellett volna, hanem a vizsgálatot következetesen ennek alkalmazásával kellett volna lefolytatni.

- [72] 2. A fentiekre tekintettel a jelen ügyben az alaptörvény-ellenesség megállapítása szempontjából nem az a döntő, hogy „az egyszerű többséget igénylő törvények elfogadására irányadó eljárási rendben elfogadott Törvény 7. § (4) bekezdése tartalmilag sarkalatos törvényi rendelkezés módosítására irányult”, ti. amelyről a Bszi. 175. §-a kimondja, hogy sarkalatosnak minősül (lásd többségi Indokolás III. 3.3., Indokolás [40]), hanem az, hogy – a 7. § kontextusában – olyan tárgykört szabályozott, amely az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a 25. cikk (8) bekezdése alapján sarkalatosnak minősül. Az Alaptörvény 25. cikk (4) bekezdése rögzíti, hogy „[a] bírósági szervezet többszintű. Az ügyek meghatározott csoportjaira külön bíróságok létesíthetők.” Álláspontom szerint az Alaptörvény 25. cikk (8) bekezdésének a „bíróságok szervezetének [...] részletes szabályai” fordulatába – mint sarkalatos törvénnyel szabályozható tárgykörbe – beleértendő 25. cikk (4) bekezdésébe foglalt alapvető rendelkezések törvényi szintű lényeges részletszabályainak megalkotása. Tehát sarkalatos szabályozást igényel – a Kúrián kívül – a bírósági rendszer egyes szervezeti szintjeinek meghatározása, mind az általános hatáskörű bíróságok, mind a külön bíróságok vonatkozásában, s ennek keretében a bírósági szervezet egyes szintjein felállított bíróságok egymáshoz való viszonyának a szabályozása is.
- [73] A Törvény 7. § (4) bekezdését – a 7. § egészének összefüggésében vizsgálva – a Bszi.-vel, és különösen annak a törvényszékre vonatkozó 21. §-ával összevetve az alábbi következtetésekre juthatunk. A Bszi. alapján a közigazgatási és munkaügyi bíróságok határozataival szembeni fellebbezéseket a törvényszék (a törvényszék, ami a korábbi megyei bíróság elnevezés módosításával jött létre) bírálja el, vagyis minden megyében az adott megyében illetékes törvényszék. Ettől a Törvény 7. §-a eltér, mivel a közigazgatási és munkaügyi bíróság elsőfokú hatáskörébe tartozó közigazgatási ügyekben a közigazgatási felsőbíróságként eljáró egyetlen bíróságot nevezi meg másodfokú bíróságként, vagyis kizárólagos illetékességgel ruház fel egy törvényszéket (szemben a Bszi.-vel, amely a törvényszék, tehát minden egyes törvényszék vonatkozásában állapítja meg ugyanazt a hatáskört, és nem tartalmaz kizárólagos illetékességi szabályt sem). A Törvény tehát megváltoztatná a közigazgatási és munkaügyi bíróságoknak mint külön bíróságoknak az általános hatáskörű bíróságok rendszeréhez való illeszkedését, ami sarkalatos törvényi szabályozási tárgykör. A rendelkezés álláspontom szerint ezért sérti az Alaptörvény T) cikk (4) bekezdését és a 25. cikk (8) bekezdését.
- [74] 3. A Törvény 12. § (2) bekezdés a) és c) pontjának az Alaptörvénnyel való összhangját szintén közvetlenül az Alaptörvény sarkalatos szabályozási tárgyköröket meghatározó, ide vonatkozó szabályainak értelmezése alapján kellett volna megvizsgálni, s nem pedig elsődlegesen a Médiatv. és a Ve. sarkalatosági záradékának tartalmára figyelemmel.
- [75] A támadott rendelkezések az NMHH döntéseivel szembeni bírósági felülvizsgálati eljárásban és a választási bizottságok közigazgatási pereiben a közigazgatási felsőbíróság – tehát a Fővárosi Törvényszék – hatáskörét állapítják meg. Ezek az eljárások a Ve. és a Média tv. hatályos rendelkezései szerint egyrészt a választási bizottságok székhelye szerinti ítélőtáblák hatáskörébe, másrészt a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság kizárólagos illetékességi körébe tartoznak. A Törvény tételesen nem rendelkezik a hatályos hatásköri és illetékességi szabályok módosításáról.
- [76] A vizsgálat alapjául szolgáló IX. cikk (6) bekezdése szerint „[a] sajtószabadságra, valamint a médiaszolgáltatók, a sajtótermékek és a hírközlési piac felügyeletét ellátó szervre vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg”; míg a 2. cikk (1) bekezdése és 35. cikk (1) bekezdése értelmében „[a]z országgyűlési képviselőket a választópolgárok [...] sarkalatos törvényben meghatározott módon választják”, illetve „[a] helyi önkormányzati képviselőket és polgármestereket a választópolgárok [...] sarkalatos törvényben meghatározott módon választják”.
- [77] A többségi indokolásban megállapítást nyert, hogy a támadott rendelkezések ellentétbe kerülnek a Média tv. 164. § (2) bekezdésével, illetve a Ve. 229. § (1) bekezdésével. Mivel azonban közjogi érvénytelenség megállapításának akkor van helye, „ha egy szabályozási tárgykörrel az Alaptörvény alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy kizárólag sarkalatos törvénnyel szabályozható”, s az utóbbi törvények sarkalatosként elfogadott rendelkezései elvileg akár túl is terjeszkedhetnek az Alaptörvény ide vonatkozó sarkalatos szabályozási tárgyköröket meghatározó rendelkezéseinek keretein, ezért álláspontom szerint a Törvény 12. § (2) bekezdés a) és c) pontjának közjogi érvénytelenségét annyiban lehetett volna kimondani, amennyiben az indokolásban igazoljuk azt, hogy a vonatkozó ügyekben a sarkalatosság követelménye a jogorvoslati fórumként eljáró bíróság meghatározására is kiterjed. Ennek hiányában az alaptörvény-ellenesség megállapítását csak az Alaptörvény B) cikké-

vel való ellentét alapján, törvények közötti – a jogbiztonság követelményét sértő – normakollízió miatt láttam megalapozottnak.

Budapest, 2017. január 13.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

[78] A párhuzamos indokolás 1. és 2. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2017. január 13.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [79] A határozat rendelkező részét támogattam, mert a Törvény 7. § (4) bekezdése és a 12. § (2) bekezdés a) és c) pontjai álláspontom szerint is alaptörvény-ellenesek. Ugyanakkor a többség által támogatott indokolással nem értek egyet. Álláspontom szerint nem a sarkalatosság megsértése – sarkalatos törvényre tartozó szabályozás elfogadása, illetve sarkalatos törvények rendelkezéseinek közvetett módosítása egyszerű többséggel elfogadott törvényben –, hanem egyszerű kodifikációs hiba az alaptörvény-ellenesség oka. A már meglévő szabállyal azonos tárgyú, de ellentétes tartalmú, a meglévő szabály hatályon kívül helyezése nélkül elfogadott új szabály sarkalatosságtól függetlenül sérti a jogrendszer ellentmondás-mentességének követelményét, vagyis a B) cikk (1) bekezdését és a T) cikk (1) bekezdését.
- [80] A többségi indokolás lényege a Törvény 7. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességét illetően az, hogy a közigazgatási felsőbíróság a Törvény által létrehozott, ám a Bszi. sarkalatos szabályaiban nem nevesített és nem is szabályozott bíróság, ezáltal a Fővárosi Törvényszék egyszerre általános hatáskörű és különbíróságként eljáró bíróság lenne (III.3.2. pont, Indokolás [34]–[38]), a 12. § (2) bekezdés a) és c) pontjai pedig olyan hatásköröket állapítanak meg a közigazgatási felsőbíróságként eljáró Fővárosi Törvényszék számára, amelyet más, sarkalatos törvények más bírósághoz rendelnek (IV. pont, Indokolás [43]–[55]).
- [81] Új bíróság létrehozása a Bszi. szigorú típuskénszerén kívül kétségtelenül alaptörvény-ellenes lenne. Annak levezetését azonban az indokolás nem tartalmazza, hogy a közigazgatási felsőbíróság fogalom használata miért jelenti azt, hogy a Törvény új bíróságot hozott létre. Álláspontom szerint ez a következtetés nem is vezethető le a Törvény elfogadott szövegéből. A 7. § (1) bekezdés b) pontjában bevezetett, majd következetesen használt „közigazgatási felsőbíróságként eljáró bíróság” (kiemelés tőlem) fordulat éppen az ellenkezőjére utal. Arra, hogy a Törvény tudatosan nem hozott létre új bíróságot, hanem csak a másodfokú közigazgatási peres hatásköröket koncentrálja, márpedig ezt sarkalatos szabály nélkül is megteheti, majd az így koncentrált hatáskörök gyakorlására meglévő bíróságot, a Fővárosi Törvényszéket jelöli ki. Nincs tehát jelentősége annak, hogy a Törvény benyújtáskori szövegének megfelelően célszerű lett volna-e a közigazgatási felsőbíróság létrehozatala különbíróságként (megjegyzem, a hazai közjogászok egybehangzó felfogása szerint igen), ha egyszer az Országgyűlés (véltetően éppen a sarkalatos szabályozás igénye miatt) tudatosan lemondott erről, és más szöveggel fogadta el a Törvényt.
- [82] Azt pedig senki nem állítja – a többségi indokolás sem –, hogy a hatáskörök koncentrációja, kizárólagos illetékeség biztosítása egyik vagy másik létező bíróság számára sarkalatos szabályozást igényelne. A hatáskör-koncentráció és a kizárólagos illetékeség önmagában nem tesz egy bíróságot külön-bírósággá, és nem jelenti azt sem, hogy ennek folytán új bíróság jöjjön létre. Más eljárási törvények is ismerik a kizárólagos illetékeség fogalmát, illetve sarkalatosság követelménye nélkül változtatják meg az egyes bíróságok hatáskörét. Az új bíróság létrehozásához nem csak hatáskörök és illetékeségi kizárólagosság szükséges, hanem új szervezet, új elnevezés.
- [83] A Törvény tehát nem hozott létre új bíróság-típust, a „közigazgatási felsőbíróságként eljáró bíróság” csak *közvetítő fogalom*. A közvetítő fogalmak használata az elmúlt tíz évben divatosá vált kodifikációs műfogás, amely

csökkenti ugyan a jogrendszer konzisztenciáját, de önmagában nem alaptörvény-ellenes. Célja a szabályozás technikai megkönnyítése.

- [84] Ha viszont a „közigazgatási felsőbíróságként eljáró bíróság” nem más, mint közvetítő fogalom, akkor a köztársasági elnök indítványát – összhangban tartalmával – tisztán legisztikai kérdésként kellett volna kezelni. Ebből pedig az következik, hogy a Törvény 7. § (4) bekezdése mint kijelölő szabály önmagában nem alaptörvény-ellenes.
- [85] Más a helyzet a Törvény 12. § (2) bekezdés a) pontjával. Ez valóban alaptörvény-ellenes, mert olyan hatásköri szabályt tartalmaz (még ha csak részlegesen is), amely a Médiatv. hatásköri szabályával semmiképpen nem egyeztethető össze. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ugyanis egyetlen értelmezés mellett sem lehet közigazgatási felsőbíróság. Ez az ellentmondás nem függ a Médiatv. sarkalatoságától.
- [86] Végül a 12. § (2) bekezdés c) pontja önmagában megint nem alaptörvény-ellenes, mivel nincs önálló tartalma (jogtétel, de nem önálló norma). A Törvény 12. § (2) bekezdés c) pontjából csak annyi következik, hogy a „közigazgatási felsőbíróságként eljáró bíróság” (bármelyik is legyen az) ebben az esetben elsőfokon jár el. Ha a (történetesen sarkalatos) törvényben hatáskörrel felruházott ítélőtáblák is eljárhatnak „közigazgatási felsőbíróságként”, akkor a Törvény 12. § (2) bekezdés c) pontja ebben a megfogalmazásban sem sértené a (sarkalatos) Ve.-t. Azért sérti, mert a 7. § (4) bekezdése kizárólag a Fővárosi Törvényszéket jelöli ki „közigazgatási felsőbíróságként eljáró bíróságnak”. A 7. § (4) bekezdése következtében lesz ellentét a 12. § (2) bekezdés c) pontja, valamint a Ve. között. Ráadásul itt sincs elsődleges jelentősége annak, hogy a Ve. hatásköri szabálya sarkalatos. A Törvény akkor sem tartalmazhatja a Ve. hatályos rendelkezésével ellentétes hatásköri szabályt, ha a Ve. egyszerű többséggel elfogadott rendelkezéséről lenne szó.
- [87] Álláspontom szerint tehát a Törvény 7. § (4) bekezdése, illetve 12. § (2) bekezdés c) pontja külön-külön nem, együttesen azonban alaptörvény-ellenesek. Ezen nem változtat az, hogy egyszerűen kikerülhető lett volna mindkét jogszabály-szerkesztési (kodifikációs) hiba: ha a 7. § (4) bekezdése tartalmazná az „amennyiben törvény másként nem rendelkezik” (vagy más hasonló) formulát, a Törvény az Alaptörvénnyel összhangban álló, ezért aláírható lenne.
- [88] Összefoglalva tehát álláspontom szerint az alaptörvény-ellenesség oka nem új bíróság létrehozatala a Bszi. típuskényszerén kívül, és nem is a sarkalatosság megsértése. Az alaptörvény-ellenességet az a kodifikációs hiba okozza, hogy a Törvény aláírása és kihirdetése esetén már meglévő jogszabályi rendelkezésekkel ellentétes új rendelkezések jelennének meg a jogrendszerben.

Budapest, 2017. január 13.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [89] Nem értek egyet a határozat rendelkező részével és annak indokolásával, álláspontom szerint az indítványt alaptörvény-ellenesség hiányában el kellett volna utasítani.
- [90] 1. A köztársasági elnök azért kérte előzetes normakontroll keretében a Törvény 7. § (4) bekezdése, 12. § (2) bekezdés a) és c) pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítását, mert a megjelölt rendelkezéseket az Országgyűlés nem sarkalatos törvényben fogadta el. Úgy gondolom, hogy a sarkalatos törvényben való szabályozás szükségességéről kizárólag az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek [jelen esetben a IX. cikk (6) bekezdésének, 2. cikk (1) bekezdésének, 25. cikk (8) bekezdésének és 35. cikk (1) bekezdésének] értelmezése alapján és a konkrét törvényi szabályok tartalmának figyelembe vételével lehet dönteni.
- [91] A hivatkozott alaptörvényi szabályok értelmezése szempontjából meghatározó jelentősége van annak, hogy Magyarország parlamentáris kormányformájú köztársaság, amelyben főszabályként a törvényhozó hatalom egyszerű többséggel alkot törvényeket. Ez az 1989-es Alkotmány elfogadását megelőzően – a történeti alkotmány vívmányaként – létezett alkotmányos monarchia és parlamentáris köztársaság idején is kizárólagosan érvényesülő elv volt (ami az alkotmányos jelentőségű törvényekre is vonatkozott). A kétharmados törvényi tárgykörök először az 1989-es Alkotmánnyal jelentek meg a magyar jogtörténetben.

- [92] A parlamentáris kormányformából következő egyszerű többségi törvényalkotás mint főszabály mellett a minősített többséghez kötött törvényalkotás kivételes. Ez egyrészt azt jelenti, csak akkor és annyiban követelmény a minősített többségi szabályozás, ahol az alkotmányozó erről kifejezetten rendelkezik az Alaptörvényben. A sarkalatos tárgykörök az Alaptörvényben zárt taxációt képeznek, ami kizárólag az Alaptörvény módosításával alakítható, alacsonyabb szintű jogszabályban nem. A kivételes jelleg másrészt azt jelenti, hogy a sarkalatosként megjelölt tárgyköröket megszorítóan kell értelmezni, e tárgykörök terjedelmét kivételes jellegük és közvetlenül az Alaptörvény normatív szövege határozza meg. Vagyis nem bővíthető további értelmezési tételek bevonásával. A sarkalatos tárgykörök kivételessége annak biztosítéka, hogy a törvényhozó hatalommal felruházott Országgyűlés megőrizze cselekvőképességét, és az Alaptörvényből eredő valamennyi törvényalkotási feladatának eleget tudjon tenni.
- [93] 2. Az indítvány szerint a Törvény 7. § (4) bekezdése tekintetében a sarkalatosság közvetlen indoka egy új bíróság létrehozása, míg a 12. § (2) bekezdése a) és c) pontjai esetében az, hogy a hivatkozott rendelkezések sarkalatos törvényben, illetőleg rendelkezésben foglalt szabályt módosítanak. Megítélésem szerint sem a Törvény 7. § (4) bekezdése, sem a 12. § (2) bekezdés a) és c) pontjai nem igényelnek sarkalatos törvényi rendezést.
- [94] 2.1. Az indítvány szerint a Törvény 7. § (4) bekezdése az Alaptörvény 25. cikk (8) bekezdésébe ütközik. A 25. cikk (8) bekezdése összekapcsolandó a 25. cikk (4) és (5) bekezdésével, mivel ezek értelmezésével lehet megállapítani, hogy pontosan milyen körben szükséges feltétlenül a minősített többségű szavazásra vonatkozó eljárási rendet követni. Mivel a Kúriát külön is nevesíti az Alaptörvény 25. cikk (1) és (3) bekezdése, erre az alkotmányos jogállású szervekre vonatkozó szervezeti szabályok igénylik leginkább a minősített eljárási rendben történő szavazást. Emellett szem előtt kell tartani azt is, hogy a bírósági szervezetre és igazgatásra vonatkozó alkotmányos és törvényi szabályok végső célja a tisztességes eljáráshoz, illetve a jogorvoslathoz való jog érvényesülésének biztosítása. Ennek megvalósítása mellett azonban a bíróságok szervezete nem olyan jellegű kérdés, amely tekintetében a mindenkorai törvényhozónak ne volna szervezetalakítási szabadsága. Erre a tárgykörre éppen hogy elhibázott a minősített többség széleskörű kiterjesztése, hiszen a törvényhozónak reagálnia kell a változó igényekre akár a bírósági szervezet vagy igazgatás egyes elemeinek átalakítása révén is.
- [95] Az említett alapjogok viszonylag szűk körben korlátozzák a törvényhozást a bírósági szervezet szabad alakításában. A szervezeti kérdések különösen annyiban szorulnak sarkalatos törvényi szabályozásra, amennyiben azok – a függetlenség és a pártatlanság biztosítása érdekében – a bírák jogállásának védelmét szolgálják. Ennek megfelelően a Bszi. a bírósági szervezeti rendszer elemeinek meghatározása mellett keretjogszabályként rendelkezik az egyes bírósági szintek feladatairól. Ez nem jelenti azt, hogy a különböző törvényekben meghatározott konkrét hatáskörök és illetékességi szabályok szintjén ne lehetnének kivételek a főszabály alól. Mint ahogy azt sem, hogy a bíróságok hatásköri és illetékességi szabályai sarkalatos tárgykörbe tartoznának.
- [96] Véleményem szerint a Törvény 7. § (4) bekezdésében (és a Törvény más rendelkezéseiben is) megjelenő közigazgatási felsőbíróság nem egy új bíróságtípus vagy szint a bírósági szervezetben, amit a Bszi. nem ismer. A „közigazgatási felsőbíróságként eljáró” fordulat csupán a Fővárosi Törvényszék egyik feladatkörének megjelölésére szolgál (hasonlóan a cégbírósági feladatkörhöz): vagyis nem bírósági szervezeti szabály. A Törvényben szabályozott konkrét hatáskörök nem módosítják a Bszi.-ben kialakított bírósági szervezeti szabályokat, miként a bíróság összetételét meghatározó és egyéb különleges eljárási szabályok sem. A Törvényben a közigazgatási felsőbírósági feladatkörbe tartozó hatáskörök a Bszi.-ben szabályozott törvényszéki feladatkörök tartalmának kitöltését szolgálják. Egyetértek azzal, hogy a nem sarkalatos törvényi szabály nem vezethet a sarkalatos törvénnyel létrehozott bíróságok (bíróság-típusok) jogállásának, a bírósági szervezetben betöltött helyének, feladatkörének kiüresítésére. Jelen esetben azonban egyikről sincs szó.
- [97] 2.2. A Törvény 12. § (2) bekezdésének a) és c) pontjaival kapcsolatban az indítvány az Alaptörvény a IX. cikk (6) bekezdésének, 2. cikk (1) bekezdésének, illetve 35. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozott. A „sajtószabadságra, valamint a médiaszolgáltatások, a sajtótermékek és a hírközlési piac felügyeletét ellátó szervezethez” szabályokba nyilvánvalóan nem az összes részletszabály tartozik bele, csupán a garanciális rendelkezések. Álláspontom szerint nem minősül ilyen garanciális szabálynak, hogy az NMHH által hozott közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatára pontosan melyik bíróság rendelkezik hatáskörrel és kizárólagos illetékességgel. Ugyanez vonatkozik a választási bíráskodásra is: sarkalatos törvényben a választás garanciális szabályait szükséges rögzíteni, a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező konkrét bíróság megjelölése

pedig nem tartozik ide. A Média tv. és a Ve. hivatkozott hatásköri és illetékességi szabályai tehát – a törvényhozó ezzel ellentétes nyilatkozata ellenére – az Alaptörvény alapján nem sarkalatos rendelkezések, így elfogadásuk és módosításuk egyszerű törvénnyel is megtörténhet.

- [98] A Ve.-vel kapcsolatban különösen aggályosnak tartom a határozat azon megállapítását, amely a Ve. 354. § (1) bekezdése alapján – és nem az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdésének értelmezése útján – tekinti a Ve. 229. § (1) bekezdésében szereplő hatáskör-telepítő szabályt sarkalatos tárgykörbe tartozónak. Az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdéséből biztosan nem vezethető le közvetlenül, hogy a választási bírászkodás ítélőtáblákhoz telepítése sarkalatos tárgykör. Azzal, hogy a határozat a Ve. 354. § (1) bekezdésére hivatkozik, e körben azt állítja, hogy az Alaptörvény sarkalatos tárgyköröket érintő zárt taxációját a Ve. kibővítette, vagyis eszerint az Alaptörvény szövege törvénnyel – jelen esetben a Ve.-vel – módosítható. Ezt az értelmezést elfogadhatatlannak tartom.
- [99] 3. Álláspontom szerint a „közigazgatási bíróságként eljáró bíróság” mint közvetítő fogalom alkalmazása mindazonáltal okot adhat bizonytalanságra amiatt, hogy azt a látszatot kelti, mintha egy önálló bíróságról, bíróságtípusról volna szó. Emellett úgy vélem, a Média tv.-ben és a Ve.-ben, illetve a Törvényben található eltérő bírósági hatásköri és illetékességi szabályok (az azonos szintű jogszabályi rendelkezések közötti normakollízió miatt) szintén felvethetnek jogbiztonsági aggályokat. Ezek az alkotmányossági kérdések azonban nem a sarkalatos tárgykörök sérelmét vetik fel, így az Alkotmánybíróság indítvány hiányában ezeket az összefüggéseket jelen ügyben nem vizsgálhatta.
- [100] Megjegyzem mindazonáltal, hogy a törvény hatálybalépéséig, 2018. január 1-ig nyitvaálló időtartam alatt a jogalkotónak módjában áll megteremteni a hivatkozott jogszabályok teljeskörű összhangját.

Budapest, 2017. január 13.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: I/2039/2016.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2017. évi 6. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3003/2017. (II. 2.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.35.014/2013/15. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó a Kúria Kfv.35.014/2013/15. számú ítéletének – a Fővárosi Törvényszék 4.K.33.917/2011/9. számú ítéletére is kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte, mivel az ítéletet több alaptörvényi rendelkezéssel is ellentétesnek tartotta. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, a 25. cikk (2) bekezdésének *b*) pontjára, a XXVIII. cikk (7) bekezdésére, a XXVIII. cikk (1) bekezdésére, az E) cikk (3) bekezdésére, a XIII. cikk (1) bekezdésére, a XV. cikk (1) és (2) bekezdésére, és a 28. cikkére alapította a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául fekvő ügy lényege az indítvány alapján az alábbiakban összegezhető.
- [3] Az indítványozó édesanyja 2002 novemberében öröklés útján, öt örökös társ egyikeként megszerezte egy Ausztriában található lakásingatlan tulajdonjogának 1/5 részét. A lakás egészére az indítványozó édesanyjának a kizárólagos tulajdonjoga lett bejegyezve, de az osztrák jog szerint annak csak az 1/5 részét „tartotta a saját nevében és a saját számláján”, míg az örökös társak további 1/5-1/5 tulajdoni hányadait az ő nevükben, vagyonkezelés címén tartotta tulajdonában. Az indítványozó álláspontja szerint édesanyja azért került egyedüli tulajdonosként bejegyzésre a lakóingatlanra, mert az osztrák jog szerint arra öt tulajdonos (örökös társ) tulajdonjoga nem volt bejegyezhető.
- [4] Az indítványozó 2006-ban eladta a tulajdonát képező lakásingatlant, amelyhez kapcsolódóan a 2006. évre vonatkozó személyi jövedelemadó bevallásában ingatlan értékesítésből származó jövedelem után személyi jövedelemadót vallott be és fizetett meg. Ezt követően – önellenőrzési lap benyújtásával – módosította a korábbi adóbevallását és lakásszerzési adókedvezményre (a továbbiakban: adókedvezmény) hivatkozással, a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja. tv.) 63. § (2) bekezdése alapján a korábban az ingatlanértékesítésre tekintettel megfizetett adót visszaigényelte. Az adókedvezmény igénybevétele az indítványozó azzal indokolta, hogy ő és édesanyja örökös társai 2006 áprilisában, az osztrák jog alapján megállapodást kötöttek, melyben az indítványozó – az édesanyján kívüli – négy örökös társ egyenként 1/5-1/5 arányú eszmei tulajdoni hányadrészét magához váltotta. A megállapodás alapján az ingatlan telekkönyvileg bejegyzett tulajdonosa továbbra is az indítványozó édesanyja maradt, míg az indítványozó az ingatlan tényleges (gazdasági) tulajdonosa lett. Az indítványozó – gazdasági tulajdonosként – sem a tulajdonjoga, sem elidegenítési és terhelési tilalomnak a javára történő telekkönyvi bejegyzését nem kérte. Az indítványozó a négy

örökösársnak megfizetett megváltási árat igazolhatóan a 2006. évi adóbevallásában feltüntetett ingatlan értékesítéséből származó jövedelméből fizette meg.

- [5] 1.2. Az elsőfokú adóhatóság az indítványozó önellenőrzéséhez kapcsolódóan a 2006. évre személyi jövedelemadó adónemben, bevallás utólagos vizsgálatára irányuló, kiutalás előtti ellenőrzést végzett, és azt állapította meg, hogy jogosulatlan a visszaigénylés, de adóbírságot nem szabott ki. Az indítványozó fellebbezése alapján eljárt másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot hatályában fenntartotta, és emellett adóbírságot állapított meg az indítványozó terhére. Az első- és másodfokú adóhatóság azért nem tekintette az adókedvezményre jogosultnak az indítványozót, mert értelmezésük szerint az Szja. tv. 63. § (2) bekezdésének a)–e) pontjai kizárólag a belföldi ingatlanszerzés esetében teszik lehetővé a kedvezmény igénybevételét. Az indítványozó a másodfokú adóhatósági határozattal szemben keresetet terjesztett elő a Fővárosi Bíróságon, kérve annak megváltoztatását és az adókedvezményre vonatkozó jogosultságának megállapítását. Keresetét arra alapította, hogy – álláspontja szerint – a közösségi jog értelmében az adókedvezményre akkor is jogosult, ha az ingatlan nem Magyarországon, hanem egy másik európai uniós tagállam területén, jelen esetben Ausztriában fekszik; a lakás jogi tulajdonát a 2006-os megállapodással az édesanyja szerezte meg, míg ő gazdasági tulajdonossá vált, így jogosulttá vált az adókedvezményre is. A Fővárosi Bíróság az indítványozó keresetének helyt adott, a másodfokú adóhatósági határozatot hatályon kívül helyezte és az adóhatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. A bíróság előírta az adóhatóság számára, hogy az új eljárás során vizsgálja meg, hogy – függetlenül a külföldön történt felhasználástól – a 2006-ban kötött megállapodás mint okirat alkalmas-e annak igazolására, hogy az indítványozó a jövedelmét adókedvezmény igénybevételét megalapozó lakáscélú felhasználásra fordította.
- [6] 1.3. A megismételt eljárás során hozott határozatában az elsőfokú adóhatóság azt állapította meg, hogy az indítványozó azért nem jogosult az adókedvezményre, mert az ingatlan-nyilvántartásba tulajdonosként nem került bejegyzésre, és ebből következően az Szja tv. 63. § (4) bekezdésének a) pontjában írt feltételt, a földhivatalhoz benyújtott bejegyzési kérelem létét sem tudta igazolni. Erre tekintettel jogosulatlan visszaigénylésnek minősülő adókülönbözetet állapított meg az indítványozó terhére. Az indítványozó fellebbezése alapján eljárt másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot hatályában fenntartotta; a határozattal szemben előterjesztett keresetét a Fővárosi Törvényszék 4.K.33.917/2011/9. számú ítéletével elutasította. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához, melyet változatlanul arra a jogi álláspontjára alapította, hogy teljesítette az adókedvezmény törvényi feltételeit, és így jogosult arra. A Kúria Kfv.VI.35.014/2013/15. számú ítéletével a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletét hatályában fenntartotta.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria felülvizsgálata során hozott ítéletével szemben terjesztette elő.
- [8] 2.1. Az indítványozó nézete szerint a Fővárosi Törvényszék és a Kúria kiterjesztően értelmezte a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 111. § (3) bekezdésében foglaltakat, ezért a felülvizsgálati eljárás eredményeként hozott ítélet ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállami klauzula részét képező jogbiztonság alaptörvényi követelményével. Az indítványozó azt kifogásolta, hogy a megismételt eljárás során az adóhatóságok a tulajdonjog bejegyzésének a kérdését [az Szja tv. 63. § (4) bekezdés a) pontjában foglaltak teljesülését] is vizsgálták, annak ellenére, hogy ezt az új eljárást elrendelő bírósági ítélet nem írta elő számukra. Álláspontja szerint azzal, hogy az adóhatóság eljárását (az ezt alátámasztó adóhatósági jogértelmezést) a Kúria ítéletében „helybenhagyta”, olyan jogsértést követett el, amely egyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a jogbiztonságot is sérti. Az indítványozó szerint az, hogy a Kúria nem jelölte meg a kiterjesztő jogértelmezésének a jogszabályi alapját – figyelemmel a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 226. §-ában foglalt anyagi jogerő fogalmára is –, sérti a jogbiztonság követelményét. Az indítványozó álláspontja alapján a Kúria lényegében „minden törvényes határidőn túl”, érdemben vizsgálta felül az egyszer már jogerősen lezárt ügyet. Az indítványozó álláspontja összegezésésként kiemelte azt, hogy sem a Fővárosi Törvényszék, sem a Kúria nem vizsgálhatta volna a tulajdonjog bejegyzés kérdését és annak elmaradását sem vehette volna figyelembe.

- [9] 2.2. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény 25. cikke [az indítványból kitűnően konkrétan a 25. cikk (2) bekezdésének *b*) pontja] és a XXVIII. cikk (7) bekezdése is sérült. A Kúria azon jogértelmezése, amely szerint az adókedvezmény ténybeli alapjaként azért nem vizsgálta az indítványozó édesanyjának a tulajdonszerzését, mert az indítványozó a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nyitva álló 60 napos határidőn túl hivatkozott arra először, alaptörvény-ellenesen korlátozza az indítványozó közigazgatási és bírósági határozatok felülvizsgálatához kapcsolódó alkotmányos jogait. Utalt arra, hogy a határozat felülvizsgálatához való jog, illetve a jogorvoslathoz való jog nem pusztán formális lehetőséget biztosít a jogorvoslati eljárás megindítására, hanem azt hivatott biztosítani, hogy a sérelmezett döntést felülvizsgáló bíróság érdemben, a jogorvoslati kérelemnek megfelelően és annak megfelelő terjedelemben végezze el a felülvizsgálatot. Az indítványozó tényszerűen vitatta a Kúria azon megállapítását, hogy a felülvizsgálati eljárásban késedelmesen terjesztette elő azt a kérelmét, amely szerint az édesanyja tulajdonszerzésének a vizsgálatát is kéri az adókedvezmény tényalapja körében figyelembe venni, és ez alapján is kéri az adókedvezményre való jogosultságát megállapítani. Az indítványozó kiemelte: az, hogy a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetének való helyt adást kérte a Kúriától, magában foglalta az édesanyja jogán fennálló adókedvezmény megállapítására irányuló kérelmét is. Azzal is érvelt, hogy a felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, hogy az Szja tv. 63. § (2) bekezdésében foglalt törvényi feltételek ellenére született az ügyében számára hátrányos ítélet; ebből az következik, hogy a felhívott törvényhely alapján annak minden eleme szempontjából (így a közeli hozzátartozó jogán, az annak javára történő tulajdonszerzésen keresztül) is vizsgálnia kellett volna a Kúriának az adókedvezményre való jogosultságát.
- [10] Az indítványozó utalt arra, hogy a Fővárosi Törvényszék kizárólag az ő tulajdonszerzésével kapcsolatos kérdés vizsgálatát írta elő a bizonyítási teher körében, ezért a peres eljárásban a saját tulajdonszerzésén alapuló adókedvezményre való jogosultságát próbálta bizonyítani. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az édesanyja szerzésén alapuló kedvezményre való jogosultsága körében tett korábbi nyilatkozatait visszavonta volna. Az indítványozó álláspontja szerint az édesanyja jogszerzése vizsgálatának elmaradásával a Kúria az érdemi jogorvoslattól, a Fővárosi Törvényszék ítélete pedig „közigazgatási határozat teljes felülvizsgálhatóságának alkotmányos jogától” fosztotta meg.
- [11] 2.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményének a sérelmét amiatt állította, hogy a Kúria nem adott helyt indítványának, melyben a perbeli tényálláshoz kapcsolódóan az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését kérte; és ezt a döntését nem indokolta megfelelően. Az indítványozó – hivatkozással az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) az *Ullens de Schooten and Rezabek v. Belgium* ügyben hozott ítéletére, valamint az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozatában foglaltakra – úgy ítélte meg, hogy a Kúria nem tett eleget az előzetes döntéshozatalra irányuló indítványának a megvizsgálására vonatkozó, illetve – az annak elutasítása körülményeiről számot adó – indokolási kötelezettségének, és ez sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát. A Kúria annyival indokolta a kérelem elutasítását, hogy annak jogalapját nem látta fennállónak, nem talált olyan uniós normát, amelynek az értelmezését szükségesnek ítélte volna a perbeli jogkérdések körében.
- [12] Az indítványozó arra is utalt, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való alkotmányos jog tartalma lényegileg megegyezik az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikk 1. bekezdésének első mondatával, ezért a Kúria felülvizsgálati ítélete nemzetközi szerződésbe is ütközik. Az indítványozó azzal is érvelt, hogy a Kúria eljárása az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdésében foglalt kötelezettséget is sérti.
- [13] Az indítványozó utalt az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikkében foglaltakra, valamint az EUB *CILFIT ügyben* hozott ítéletére is [ECLI:EU:C:1982:335]. Álláspontja szerint az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése értelmében a Kúriának kötelező lett volna előzetes döntéshozatalt kérni az ügyében, tekintettel arra, hogy a CILFIT ítéletben foglalt – az előzetes döntéshozatal kérése alóli mentességre vonatkozó esetek – az indítványozó szerint nem állnak fenn.
- [14] Az indítványozó a tisztességes eljárás alkotmányos jogának a sérelmét azzal összefüggésben is megállapíthatónak találta, hogy a Kúria az édesanyja jogszerzésén alapuló adókedvezményre való jogosultságát érdemben nem vizsgálta, ennél fogva nem merítette ki a kereseti kérelmét.
- [15] 2.4. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmának a sérelmét is állította. Álláspontja szerint azért esett el az adókedvezménytől és került ezáltal hátrányos hely-

zetbe, mert „egy másik európai uniós tagállamban biztosított jogával élve egy ott honos jogintézményt (bizalmi vagyonkezelés) igénybe vett”. Arra hivatkozott, hogy a „jogszerű magatartás nem eredményezhet hátrányos megkülönböztetést”. Az indítványozó álláspontja szerint hátrányt szenvedett el azzal, hogy a lakása eladásából származó bevételt nem Magyarországon, hanem külföldön, más európai uniós tagállamban használta fel, mivel értelmezése szerint csak Magyarországon vásárolhatott volna olyan ingatlant, amelyhez kapcsolódóan az egyébként mindenki mást megillető adókedvezményt ő is igénybe vehette volna. Az indítványozó a hátrányos megkülönböztetés sérelméről az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdonhoz való alapjoga sérelméről is állította, mivel „sérül [...] a tulajdonhoz fűződő alapvető jog, ha az egyén nem választhatja meg szabadon – azaz hátrányos adójogi következményekkel való szembenézés nélkül – azt, hogy a rendelkezése alatt álló dolog elidegenítéséből származó jövedelmet milyen más dolog jogszerű megszerzésére fordíthatja”. Az indítványozó hátrányosnak tekintette és nem értett egyet a Kúriának a felülvizsgálati eljárás során hozott ítéletében szereplő azon álláspontjával sem, hogy ha a tulajdonjog bejegyzését a külföldi ingatlan tekintetében nem kérnék rajta számon, akkor az indítványozó előnyösebb helyzetbe kerülne a belföldi tulajdonszerzőkkel szemben. Kifejtette, hogy az osztrák jog alapján az ingatlan gazdasági tulajdonjogát – az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzés nélkül is – megszerezte, és az, hogy adott esetben egy másik tagállamban a tulajdonszerzés törvényi és esetjogi feltételei eltérnek a hazaitól, szerinte nem vonhatja maga után a másik tagállamban jogot szerző „megbüntetését” az adókedvezmény elvonása által. Az indítványozó kifejtette, hogy nézete szerint ő és a belföldön ingatlant vásárló az adókedvezmény szempontjából összehasonlítható helyzetben vannak, egyetlen objektív különbségnek az új ingatlan fekvése minősül. Az, hogy ennek ellenére nem jogosult az adókedvezményre, nézete szerint sérti a törvény előtti egyenlőség követelményét és a diszkrimináció tilalmát. A diszkrimináció tilalmán keresztül az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdésének a sérelméről is állította, mivel annak következtében, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta a kölcsönös elismerés és tényleges érvényesülés elveit, az EUMSZ perben hivatkozott rendelkezéseit, ítélete az Európai Unió jogába is ütközik. Az indítványozó hátrányos különbségtételnek tekintette, hogy az adókedvezmény meg nem adása kapcsán a Kúria a Fővárosi Törvényszéknek az adórendszer koherenciájára vonatkozó ítéleti okfejtésére utalt. Az indítványozó a tisztességes eljárás követelményére hivatkozással azt is sérelmezte, hogy a Kúria nem adott magyarázatot arra, hogy mi tekinthető az adórendszer koherenciája szempontjából olyan oknak, amely alapján elengedhetetlenül szükséges, hogy az osztrák jog szerinti, vagyis egy másik tagállam hatósága által elismert és a Kúria által sem vitatott tulajdonszerzés esetén a tulajdonszerzéshez nem szükséges aktust az indítványozó megtegye.

- [16] 2.5. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkével azért találta ellentétesnek a Kúria ítéletét, mert – álláspontja szerint – a földhivatali tulajdonjog-bejegyzés elmaradására történő hivatkozás az Szja tv. 63. §-ának alaptörvény-ellenes értelmezésén alapul. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok az Szja. tv. indítványban felhívott rendelkezéseit a józan ésszel és a közjóval ellentétesen értelmezték, és ez alaptörvény-ellenességhez vezetett. Mivel a jogértelmezés hátrányban részesít egy adózót, aki egy másik tagállamban jogszerűen szerzett tulajdont, így erkölcsösnek sem tekinthető. Az indítványozó szerint az Szja tv. lakásszerzési adókedvezményt szabályozó rendelkezése céljának (t.i. hogy az ingatlant értékesítő adózót újabb ingatlan megvásárlására ösztönözze) ő teljes mértékben eleget tett. Az indítványozó e körben azt kifogásolta, hogy a Kúria az Szja tv. 63. § (4) bekezdésében foglalt törvényi előírásokat az adókedvezmény igénybevételére jogosító feltételek kiegészítéseként, további feltételként vette figyelembe. Ezzel szemben álláspontja szerint az Szja tv. 63. § (4) bekezdése nem az adókedvezmény további feltételét, hanem azon bizonyítékokat határozza meg, amellyel a lakáscélú felhasználást (a vizsgált esetben a tulajdonszerzést és a vételár forrását), azaz a kedvezményre való jogosultság feltételeit igazolni lehet. Az indítványozó értelmezése szerint az Szja tv. 63. § (3) bekezdése a Kúria értelmezésével szemben nem írja elő a lakáscélú felhasználás igazolásának a feltétlen szükségességét; esetében a jogosultsági feltétel bizonyítására azért sem volt szükség, mert az eljáró bíróságok elismerték a külföldi jog szerinti tulajdonszerzést, és ekképp a lakáscélú felhasználást. Nézete szerint az Szja. tv. a lakásszerzési kedvezményt a lakáscélú felhasználáshoz köti, aminek a további igazolására nincs szükség abban az esetben, ha az eljáró hatóság a rendelkezésre álló adatok alapján egyébként már megállapította a tulajdonszerzés tényét. Az indítványozó álláspontja szerint nyilvánvalóan lehetetlen feltétel igazolását várták el a bíróságok akkor, amikor az ingatlan-ügyi hatósághoz benyújtott kérelem bemutatását követelték meg tőle, mivel az ingatlan tulajdonjogának a megszerzése időpontjában hatályban volt Szja. tv. 63. § (4) bekezdésének a) pontja földhivatalhoz benyújtott bejegyzési kérelem bemutatását írta elő, ugyanakkor Ausztriában az ingatlan nyilvántartást a járási bíróság vezeti. Ezen az sem változtat, hogy Szja. tv. hivatkozott részének az önellenőrzés időpontjában hatályos szövege már

az ingatlanügyi hatósághoz benyújtott kérelem bemutatását írta elő. Az indítványozó azt sem látta bizonyítottanak, hogy ha 2006-ban benyújtotta volna az illetékes osztrák járásbírósághoz a tulajdonjog bejegyzés iránti kérelmét, akkor azt a földhivatalhoz benyújtott kérelemként fogadta volna el az adóhatóság. Az indítványozó úgy ítélte meg, hogy az eljáró bíróságok nem vették figyelembe azt, hogy az Szja. tv. egyrészről azért írja elő a tulajdonjog-bejegyzési kérelem bemutatását, mert a vonatkozó szabály kizárólag a belföldi ingatlanszerzéshez kapcsolta a kedvezményt és a magyar jog szerint az ingatlan nyilvántartásba történő bejegyzés elengedhetetlen feltétel; másrészről tévesen értelmezték a törvényt akkor, amikor a lakásszerzési kedvezmény feltételeként vették figyelembe a tulajdonjog-bejegyzési kérelmet. Ez az indítványozó véleménye szerint egyértelműen csak a feltétel igazolására szolgáló bizonyíték.

II.

[17] Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezései a következők:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„E) cikk (3) Az Európai Unió joga – a (2) bekezdés keretei között – megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, szülei vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„25. cikk (2) A bíróság dönt [...]

b) a közigazgatási határozatok törvényességéről;”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

[18] Az indítvány nem megalapozott.

[19] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.

[20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

[21] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány kizárólag az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésének a sérelmét állító részében felel meg a befogadhatóság törvényi feltételeinek, az alábbi okok miatt.

- [22] 1.1. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, „ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti”. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, E) cikk (3) bekezdése, 25. cikk (2) bekezdés b) pontja, valamint 28. cikke nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, ezért ezekre alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd pl. 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]; 3147/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indoklás [14]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [23] 1.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadásának további feltételét határozza meg, melynek értelmében a testület „az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Az Alkotmánybíróság e feltételeket alternatív törvényi feltételnek tekinti, azaz bármelyik igazolt fennállta esetén az alkotmányjogi panaszt be kell fogadni. Az Alkotmánybíróság ebből következően a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítványnak az Alaptörvény XIII. cikkének, XV. cikk (1) és (2) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét állító részei megfelelnek-e az Abtv. 29. §-ában foglalt alternatív feltételnek.
- [24] 1.3. Az indítványnak az Alaptörvény XIII. cikkére vonatkozó érvelését illetően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott bírói ítélet és a tulajdonhoz való alapjog alkotmányosan védett tartalma között az indítványozó indokai alapján nem áll fenn olyan tartalmi kapcsolat, amely megfelelne az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a vizsgált esetben sem a kisajátítás, sem az ennek szintjét el nem érő tulajdoni korlátozás kérdése nem merül fel; az indítványozó szabadon dönthetett a belföldi lakóingatlana értékesítéséből származó jövedelme további felhasználásáról, így azt külföldi lakóingatlan megszerzésére is fordíthatta. Ehhez kapcsolódóan az adókedvezmény törvényi feltételeit – mint arra a jelen határozat később kitér – teljesíthette volna, erre saját döntése alapján nem került sor. Az ítéletben foglalt jogértelmezés tehát nem hozható kapcsolatba az indítványozó konkrét ügyben meghozott döntésével, tulajdonosi rendelkezési jogával.
- [25] 1.4. Az indítványozó a Kúria támadott ítéletét az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslat-hoz való alapjoggal is ellentétesnek találta, mivel álláspontja szerint a Kúria azzal, hogy – az erre irányuló kérelem ellenére – a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálta a panaszos édesanyja tekintetében a lakásszerzési kedvezmény megállapíthatóságát, elvette tőle az érdemi jogorvoslat lehetőségét. Az indítványozó a Kúria ítéletének ténymegállapítását is vitatta (lásd Indokolás [9]–[10]).
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a megismételt eljárás során a rendelkezésére álló rendes és rendkívüli jogorvoslatokat (fellebbezés, közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata, a Kúria felülvizsgálati eljárása) igénybe vette. (Az Alkotmánybíróság arra is rámutat továbbá, hogy a panaszos a megismételt eljárást megelőző alapeljárásban is élhetett és élt is a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségekkel). Az, hogy az indítványozó előterjesztett-e, és ha igen, mikor terjesztett elő határozott kérelmet arra, hogy az édesanyja tulajdonszerzése alapján is vizsgálja az adóhatóság illetve bíróság az adókedvezmény megállapíthatóságát, olyan ténykérdés, amelyet az eljáró adóhatóságnak illetve bíróságnak kellett vizsgálnia. A Kúria támadott ítéletében szereplő, ezzel összefüggésben megállapított tényállás, illetve az ezt alátámasztó bizonyítékok az Alkotmánybíróság eljárásában nem vizsgálhatóak felül. Az Alkotmánybíróság több korábbi döntésében is rámutatott arra, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, amely az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja szerint a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti. Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára [lásd pl. 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]]. A tényállás megállapítása és az abban foglalt egyes tények jelentőségének megítélése, mérlegelése a rendes bíróságok feladata [lásd pl. 3359/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3365/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]].” [3016/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [19]]. A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság a jogorvoslat-hoz való alapjog

sérelmét állító indítványi elem tekintetében is azt állapította meg, hogy az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt alternatív törvényi követelményeknek.

- [27] 1.5. Az indítványozó a Kúria ítéletével összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét egyrészt amiatt állította, hogy a Kúria nem adott helyt az előzetes döntéshozatalra irányuló kérelmének; másrészt a kérelem elutasítását alátámasztó, valamint más ítéleti indokolásokat nem talált kielégítőnek.
- [28] Az Alkotmánybíróság már korábban is vizsgálta az eljáró bíróságok előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó jogát, illetve kötelezettségét, és az alábbiakat állapította meg. „Az EUMSZ 267. cikke értelmében az EUB hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a Szerződések (az Európai Unióról Szóló Szerződés és az EUMSZ) értelmezése, valamint az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktuáinak érvényessége és értelmezése tárgyában. Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az EUB-t, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést. Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az EUB-hoz fordulni. Az EUB ugyanakkor az indítványozó által is hivatkozott CILFIT-ügyben megállapította azokat az eseteket, melyekben a tagállami bíró nem köteles valamely kérdést az EUB elé terjeszteni, azaz mentesül az előterjesztési kötelezettsége alól. Az EUB e döntésében kimondta ugyanakkor azt is, hogy a peres felek indítványozhatják ugyan a nemzeti bíróságnál a kezdeményezést, azonban a bírót nem köti a felek kérelme, a bírónak diszkrecionális joga van annak eldöntésére, hogy megkeresi-e az EUB-t előzetes döntéshozatalt kérve: »a [EGKSZ] 177. cikk [jelenleg EUMSZ 267. cikk] nem jelent jogorvoslati lehetőséget a felek számára valamely nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő ügyben. Az, hogy az egyik fél állítása szerint a jogvita a közösségi jog értelmezésének kérdését veti fel, önmagában nem elegendő tehát ahhoz, hogy az érintett bíróság köteles legyen a kérdést a 177. cikk értelmében felmerült kérdésnek tekinteni.«
- Az Alkotmánybíróság[nak... a Pp.] 155/A. §-ával összefüggésben jogalkotói mulasztást megállapító – 26/2015. (VII. 21.) AB határozata, valamint a Pp. 155/A. § – módosított – (2) bekezdése azt a követelményt támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az előzetes döntéshozatal kezdeményezésének elutasítását legkésőbb az ügydöntő határozatban indokolni köteles.” {3082/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [31]–[34]}
- [29] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria megvizsgálta az indítványozónak azt a kérelmét, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen az EUB előtt, azonban azt nem látta szükségesnek. A Kúria ítéletének indokolásában rámutatott arra, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelemnek azért „nem adott helyt, mert annak jogalapja nem áll fenn, nincs olyan uniós norma, melynek értelmezése szükséges lenne a perbeli jogkérdések körében.” A Kúria tehát indokát adta annak, miért nem kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárást; annak vizsgálata, hogy ez az indokolás megfelelő-e, nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe, mivel ezzel a Kúria tényekből levont következtetését, és az ehhez kapcsolódó jogértelmezését vizsgálná felül.
- [30] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét a kereseti kérelem ki nem merítése (lásd Indokolás [11]–[14]), illetve az adórendszer koherenciájával kapcsolatos felvetésnek az indokolás nélküli figyelmen kívül hagyása (lásd Indokolás [15]) miatt állító indítványi elemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és az indokolási kötelezettség kapcsolata tekintetében már kialakította a gyakorlatát: „[a]z Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem jelenti az indokolási kötelezettség megsértését az sem, ha a felülvizsgálati eljárás során hozott ítélet indokolása nem tér ki külön minden egyes, a felülvizsgálati kérelemben felhozott indokra. Mint ahogy azt az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már kifejtette, az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme akkor merülhet fel, ha a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal nem vizsgálja meg, és ennek értékeléséről határozatában nem ad számot. »Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.« (Indokolás [34])”. {3070/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [21]} Az indítványozó jelen ügyben a nem megfelelő indokolásra hivatkozik, a Kúria azonban a fenti szempontoknak megfelelően indokolta a döntését, kitérve arra is, hogy miért nem vizsgálta az indítványozó édesanyjának a tulajdonszerzését.
- [31] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog állított sérelmével összefüggésben utalt továbbá az Egyezmény 6. cikk 1. bekezdésének a sérelmére is, amit külön nem indokolt, csak arra hivatkozott, hogy e cikk tartalmával lényegileg egyező az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a szabályozása. Az Alkotmánybíróság

ezt a hivatkozást nem tekintette önálló, érdemi elbírálásra alkalmas indítványi elemnek, ugyanakkor ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján jogszabály (és nem bírói ítélet) nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálata kérhető [és csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott indítványozói kör által, nem alkotmányjogi panasz keretében]; tehát az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz keretében nincs lehetőség a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára.

- [32] Az indítvány a fentiek szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító részében sem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt egyik feltételnek sem.
- [33] 2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésére alapított érvelése felvetheti az Abtv. 29. §-a szerinti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét, ezért e tekintetben a befogadás és az érdemi vizsgálat mellett döntött.
- [34] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésének a sérelmét azonos érvekkel támasztotta alá; azért tekintette a Kúria támadott ítéletét alaptörvény-ellenesnek, mert az – álláspontja szerint – hátrányos megkülönböztetést eredményez a belföldi illetőségű adózók között az adókedvezmény tekintetében. A megkülönböztetés alapja az indítványozó álláspontja szerint az, hogy egy másik európai uniós tagállamban szabályozott jogintézményt („bizalmi vagyongazdálkodás”) vett igénybe. A különbségtétel nézete szerint egyetlen objektív szemponton, az ingatlan külföldi fekvésén alapult és nem támasztható alá az adórendszer koherenciájára vonatkozó, a Kúria ítéletében szereplő érveléssel.
- [35] Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a Kúria ítélete nem tartalmaz olyan jogértelmezést, amely az ingatlan külföldi fekvése miatt zárta volna ki az indítványozót az adókedvezmény igénybevételének a lehetőségéből. A vitatott ítélet egyrészt azon alapult, hogy az indítványozó a felülvizsgálati eljárásban elkésve, nem a 60 napos határidőben benyújtott felülvizsgálati kérelmében terjesztette elő az édesanyja tulajdonszerzésén alapuló adókedvezmény megállapítására vonatkozó kérelmét, másrészt azon, hogy nem igazolta azt, hogy a saját tulajdonszerzését igazoló okiratot – a tulajdonszerzése telekkönyvi bejegyzése érdekében – benyújtotta az ingatlanügyi hatósághoz. A Kúria ítéletében nem tett különbséget a belföldi illetőségű adózók között abból a szempontból, hogy a belföldi lakóingatlan értékesítésből származó jövedelmüket utóbb belföldön vagy más uniós tagállamban használták fel az adókedvezményre jogosító újabb lakóingatlan szerzésre. A lakásszerzési adókedvezményt biztosító hazai adójogszabály – függetlenül az utóbb megvásárolt ingatlan fekvésétől – azonos módon és feltétel mellett írta elő az adókedvezmény igénybe vételének a lehetőségét valamennyi belföldi illetőségű adózó esetében. A Kúria rámutatott arra, hogy az Szja. tv. alapján a lakásszerzési kedvezmény igénybevételének feltétele volt egyrészt maga a lakáscélú felhasználás – függetlenül attól, hogy az belföldi vagy külföldi ingatlanra vonatkozik –, másrészt annak megfelelő igazolása [az Szja. tv. 63. § (4) bekezdése szerint]. A Kúria azt is kifejtette, hogy az Osztrák Polgári Törvénykönyv (ABGB 431. §) – hasonlóan a magyar rendszerhez – az ingatlanok átruházása körében a tradíciós rendszert követi és az ingatlan tulajdonjogának a megszerzéséhez – az érvényes szerződésen kívül – előírja a tulajdonszerzésnek az erre rendelt nyilvántartásba történő bejegyzését is. A Kúria ítélete megállapította, hogy az indítványozó a saját döntése alapján, annak ellenére, hogy erre lehetősége lett volna, nem kérte a külföldi jog szerinti ingatlan-nyilvántartást vezető ingatlanügyi hatóságnál a tulajdonszerzése bejegyeztetését, így telekkönyvi bejegyzés hiányában nem vált a külföldi lakóingatlan jogi tulajdonosává; tehát azt sem az adóigazgatási, sem a bírósági eljárásban nem is igazolhatta. Az indítványozó az adókedvezményre a külföldi ingatlanszerzés alapján is jogosult lehetett volna, ha az osztrák jog alapján kérte volna a jogi tulajdonának a bejegyzését a telekkönyvet vezető ingatlanügyi hatóságnál.
- [36] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: nem valósít meg diszkriminációt az, ha a valamely szempontból azonos helyzetben lévő (egy homogén csoportba tartozó) személyek jogviszonyait illetően – egyéb, releváns körülményekből fakadóan – más-más jogkövetkezmények kerülnek alkalmazásra. A diszkrimináció megállapításához az szükséges, hogy az eltérő jogkövetkezmények kifejezetten a megkülönböztetésből adódjanak. A jelen ügyben ez azért nem merül fel, mert az adókedvezményt nem az ingatlan külföldi fekvése, hanem amiatt nem kapta meg az indítványozó, hogy egy, egyébként nem teljesíthetetlen törvényi feltételnek nem tett eleget.

[37] A fentiekben kifejtetteket figyelembe véve az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, 63. §-a, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései, 31. § (6) bekezdése alapján eljárva – az indítványt elutasította.

Budapest, 2017. január 24.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1976/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3004/2017. (II. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 1.Mpkf.20.645/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Debreceni Törvényszék 1.Mpkf.20.645/2016/2. számú végzése és a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.M.693/2015/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] 1. Az alapul szolgáló peres eljárásban az indítványozó mint felperes keresetét a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elutasította, ezt az ítéletet a Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság helybenhagyta, majd a Kúria a jogerős döntést hatályában fenntartotta. Az indítványozó perújítási kérelmet terjesztett elő a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi bíróságnál két alkalommal is. A bíróság mindkét esetben a perújítási kérelmét elutasította. A második perújítási kérelem tárgyában született jogerős végzést támadta az indítványozó alkotmányjogi panasszal.
- [3] Az alapügyben az indítványozó volt munkáltatóját amiatt perelte, hogy hat olyan, tervezéssel és fejlesztéssel kapcsolatos munkát végzett 2005. november 1. napja és 2007. december 31. napja között, melyek nem tartoztak a munkakörébe. Erre tekintettel munkabérgényét terjesztett elő, utóbb módosított keresetében pedig 2007. szeptember 1. és 2007. december 31. közötti időszak vonatkozásában munkabér-különbözet megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az elsőfokú bíróság azért utasította el az indítványozó keresetét, mert nem találta bizonyítottnak azt, hogy az indítványozó a munkakörétől eltérően végzett volna feladatokat, illetve az indítványozónak nem sikerült bizonyítania azt sem, hogy rendkívüli munkavégzés keretében végezte volna a munkáját. A munkabér-különbözet tekintetében a bíróság hivatalból figyelembe vette, hogy a kereseti követelés elévült. A másodfokú bíróság helyes indokainál fogva hagyta helyben az elsőfokú ítéletet. Az indokolásban kiemelte, hogy az indítványozót terhelte annak bizonyítása, hogy munkakörébe nem tartozó munkákat végzett, mennyi ideig és mikor végezte ezt a munkát, és milyen összegű munkabér illeti meg az általa elvégzett munkáért. Az indítványozó ezen bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. A másodfokú bíróság rámutatott: annak megállapítása, hogy mely munkafolyamatok tartoznak egy adott munkakörbe, nem szakértői kérdés. A konkrét esetben – írásbeli munkaköri leírás hiányában – tanúvallomások alapján lehetett következtetést levonni a munkakör tartalmára, a kirendelt informatikai szakértő véleménye e körben nem adott értékelhető bizonyítékot. A másodfokú ítélet szerint az indítványozó azt sem tudta bizonyítani, hogy a munkaidőn túli munkát végzett volna (mennyit és mikor). A Kúria a felülvizsgálati eljárásban egyrészt azért tartotta hatályában a jogerős ítéletet, mert úgy találta, hogy a 2005. november 1. és 2007. és november 30. közötti időre előterjesztett igény elévült. A 2007. december hónapra járó bérkülönbözet tekintetében a Kúria hivatkozott a bizonyítékok mérlegelésének a felülvizsgálati eljárásban való korlátozott támadhatóságára. A bíróság arra jutott, hogy az indítványozó nem jelölt meg olyan bizonyítékot, amely azt támasztotta volna alá, hogy 2007. decemberben munkakörébe nem tartozó feladat ellátásával olyan túlmunkát végzett, amely nem került ellentételezésre.
- [4] A második perújítási kérelmében az indítványozó új tényre és új bizonyítékokra hivatkozva kérte, hogy a bíróság a módosított kereset szerint kötelezze az alperest másfél millió forint munkabér és annak kamatai megfizetésére. Csatolt – egyebek mellett – egy válaszlevelet a bíróság által az alperesben kirendelt informatikai szakértőtől, melyben az indítványozó megkeresésére a szakértő úgy nyilatkozott, hogy a szakterülete nem jogosítja fel arra, hogy villanszerelői feladatkör mibenlétét meghatározza, ehhez más területen jártas szakértő igénybevétele

van szükség. Benyújtotta egy általa felkért szakértő véleményét is, amely szerint a per tárgyát képező munkák a villanszerelő munkakörbe nem tartoznak bele.

- [5] A Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság megállapította, hogy az indítványozó perújítási kérelme érdemi tárgyalásra alkalmatlan, mivel figyelemmel a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 260. § (1) bekezdés a) pontjára, az új tény és bizonyíték – annak elbírálása esetén – az indítványozóra kedvezőbb határozatot nem eredményezett volna (3.M.693/2015/14. számú végzés). A Debreceni Törvényszék helyes indokai alapján hagyta helyben az elsőfokú elutasító végzést (1.Mpkf.20.645/2016/2. számú végzés). A törvényszék a végzése az indokolásában az indítványozói fellebbezésben felhozott érvekre reagálva kiemelte, hogy két vonatkozásban (elévülés, szakértői vélemény beszerzésének kérésére vonatkozó tájékoztatás elmaradása) a perújítás jogkérdés elbírálására irányult, miközben az állandó bírói gyakorlat értelmében jogkérdésben perújításnak helye nincs.
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában négy okból állította, hogy a perújítási eljárás során megsértették a tisztességes eljáráshoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése]. Egyrészt azért, mert sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság nem foglalkozott az alapperben kirendelt informatiai szakértőnek az indítványozó későbbi megkeresésére írt válaszlevelével, azt a bíróságok nem vizsgálták meg, nem értékelték, utalást, említést sem tettek róla a végzések indokolásában. Másrészt azért, mert jogi képviselő nélkül eljárva, azonnal kellett válaszolnia azokra a kérdésekre, amiket a tárgyaláson feltettek neki, ezekre pedig felkészülni nem tudott. Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogba beletartozik, hogy a felek a másik fél lényeges kérelmeit megismerhessék, felkészülhessenek, arra reagálni tudjanak. Harmadrészt azt sérelmezte, hogy a bíróságok figyelmen kívül hagyták az alperes és jogi képviselője perbeli magatartásával összefüggésben tett kifogásait, erről sem külön döntést nem hozott az elsőfokú bíróság, sem a perújítást elutasító végzésében nem indokolta, hogy miért hagyta figyelmen kívül azokat. Fellebbezésében is hiába hivatkozott e mulasztásra, a másodfokú bíróság szintén nem foglalkozott e jogsérelemmel. Negyedrészt, az indítványozó azt állította, hogy a perújítási eljárás elhúzódó volt, s ezzel megsértették az észszerű időn belüli elbíráláshoz való jogát. A perújítás megengedhetősége keretében nyolc hónap alatt született döntés, a per pedig már több, mint öt éve tartott.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [8] Az Alkotmánybíróság a vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [9] 2.1. Az indítványozó egyrészt a bírói végzések indokolásának hiányosságát tekintette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogba ütközőnek. Egyrészt azért, mert a bíróság nem foglalkozott a korábbi informatikai szakértőnek az indítványozó megkeresésére adott válaszlevelével mint új bizonyítékkal. Másrészt pedig azért, mert indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta az indítványozónak a kifogását.
- [10] 2.1.1. Az Alkotmánybíróság részletesen foglalkozott a bíróságokat terhelő indokolási kötelezettséggel a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában, ezt az álláspontját többször is megerősítette {Pl. 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [88]; 26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [58]; 3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [26]; 3115/2016. (VI. 21.) AB határozat; Indokolás [38]}. Eszerint a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [11] Azt is hangsúlyozta ugyanakkor az Alkotmánybíróság korábbi döntésében – az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény 6. cikkének értelmezése körében kialakított esetjogára utalva –, hogy „az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek vala-

mennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]]. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]].

- [12] Kétségtelen, hogy kifejezett módon sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság nem említette meg végzésében az indítványozó által hivatkozott új bizonyítékot. Ez az új bizonyíték jellegét tekintve azonban szorosán kapcsolódott az indítványozó által a perújítási kérelméhez csatolt azon magánszakértői véleményhez, mely szerint a per tárgyát képező munkák a villanszerelő munkakörbe nem tartoznak bele. A végzések indokolásából megállapítható a bíróságoknak a szakértői véleményekkel kapcsolatos álláspontja: az elsőfokú bíróság visszautalt az alperesben hozott másodfokú ítélet indokolására, mely szerint „hogyan mely munkafeladatok tartoznak egy adott munkakörbe, az nem szakértői kérdés. Rögzítette továbbá azt, hogy munkaköri leírás hiányában egyéb bizonyítási eszköz útján is meg lehet állapítani a munkakör tartalmát”; a másodfokú bíróság pedig az elsőfokú végzést helyes indokai alapján hagyta helyben. E módon a bíróságok reagáltak az indítványozói kérelem ezen részére is, döntésüket e tekintetben is indokolták.
- [13] Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságnak a fent idézett gyakorlata alapján ezért nem vet fel sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, emiatt pedig nem teljesül a befogadásnak az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott feltétele.
- [14] 2.1.2. Az indítványozó a végzések indokolását másrészt azért tartotta hiányosnak, és így a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sértőnek, mert a bíróságok az indítványozó kifogását nem bírálták el, azt indokolás nélkül figyelmen kívül hagyták. Az indítványozó azért tett kifogást, mert az elsőfokú „bíróság részéről eltérésre kerülnek” az alperes ellentmondó nyilatkozatai, egyes kérelmei, az eljárásban (a perújítás során előterjesztett ellenkérelmében) kifejtett álláspontja. Az alkotmányjogi panaszhoz csatolt kifogásban az indítványozó tulajdonképpen az alperesi ellenkérelemben előadottakat vitatta, annak alaptalanságára, hiányosságára kívánt rámutatni.
- [15] A Pp. 266. § (1) bekezdése értelmében – miként erre az elsőfokú bírósági végzés is utalt – a bíróság hivatalból vizsgálja, hogy a perújítás feltételei fennállnak-e. Ehhez – a kétoldalú meghallgatás elvéből is következően – a bíróság beszerezte a perújított alperes nyilatkozatát. Az, hogy ezt a bíróság mennyiben tekintette ellentmondásosnak vagy épp helyénvalónak, a perújítás megengedhetőségére vonatkozó döntés indokolásából derül ki. Ily módon a bíróság, ha nem is formális módon, de a perújítási kérelem elutasításához kapcsolódó indokolása útján (közvetetten) juttatta kifejezésre, mennyiben ért egyet az indítványozói kifogásokkal, vagy épp ellenkezőleg, a perújított alperesi nyilatkozatokkal. E következtetések – mint törvényességi kérdések – helyállóságának felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Miként arra sincs, hogy a Kúria ítéletének helyességét, s ezzel összefüggésben a perújítás megengedhetőségével kapcsolatos törvényszéki indokolást törvényességi szempontból megítélje.
- [16] Az Alkotmánybíróságnak az EJEK értelmezését követő felfogása szerint a „*fair trial*” olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás »méltánytalan« vagy »igazságtalan«, avagy »nem tisztességes«” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [29]]. Az, hogy a bíróság nem külön nevesítve, formálisan hagyta figyelmen kívül az indítványozó kifogását, hanem a perújítási kérelemtől való döntés indokolásából derül ki, hogy a peres feleknek az egymással szembenálló érvelései közül melyiket fogadja el, esetleg ezektől eltérő indokokat választ, nem veti fel az eljárás tisztességtelenségét. Az alkotmányjogi panasz legfeljebb törvényességi, de nem alkotmányossági aggályokat tartalmaz. Emiatt pedig nem teljesül az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek egyike sem.
- [17] 2.2. Az indítványozó azt is a tisztességes eljáráshoz való joggal ellentétesnek találta, hogy jogi képviselő nélkül eljárva azonnal válaszolnia kellett a tárgyaláson az alperesi ellenkérelemre vonatkozó kérdésekre. Erre pedig nem tudott felkészülni. Ezzel szemben a perújított alperes – álláspontja szerint – késlekedett ellenkérelme előadásával.
- [18] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben rámutatott arra, hogy a fegyverek egyenlősége a tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely alapvetően a büntetőeljárásban biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson [21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [97]]. E követelményt az alkotmánybírósági gyakorlat a polgári perek vonatkozásában is a tisztességes eljáráshoz való jog részeként tekinti (Indokolás [99]).

- [19] Az indítványozó nem jelölte meg, hogy mely kérdések tekintetében nem állt módjában felkészülni a válaszadásra és miért, csupán általánosságban hivatkozott a felkészülési idő hiányára. Önmagában azonban az, hogy a fél jogi képviselő nélkül jár el, nem menti fel az alól, hogy felkészülten jelenjen meg a tárgyaláson. Ez a feltétele annak, hogy ott a felmerülő kérdésekben érdemi vita folyhasson. A megfelelő felkészülési idő emellett nem lehet szubjektív kategória, még akkor sem, ha a „megfelelőség” az eset körülményeinek mérlegelésével ítélt meg. Az elsőfokú bírósági végzésből kitűnően a perújított alperes a perújítási kérelem megengedhetőségével összefüggő álláspontját fejtette ki, a perújítási kérelemtől független új kérelmet nem adott elő, új körülményt nem vetett fel. Az alkotmányjogi panaszban előadottak mindezek tükrében a bíróság pervezetését illető kritikának tekinthetők, és nem vetnek fel sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [20] 2.3. Az indítványozó végül, sérelmezte, hogy a perújítás megengedhetőségéről való döntés csupán nyolc hónap elteltével született meg, így a bíróságok nem tartották meg az észszerű időn belüli elbírálás követelményét.
- [21] „A peres eljárások időszerű elbírálásával összefüggésben az Alkotmánybíróság korábbi döntésében elvi jelleggel mondta ki, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó jogviták észszerű időn belüli elbírálása alapjog. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság jelenleg rendelkezésére álló jogkövetkezmények alkalmazása nem nyújt lehetőséget ezen alapjog sérelmének kellő orvoslásához, amelyet az Alkotmánybíróság korábbi döntésében már jelzett a jogalkotónak {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [18]–[20]}” {3078/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az eljárás elhúzódása jelen ügyben nem befolyásolta a perújítás megengedhetőségéről való döntés érdemét, így a bírói végzés megsemmisítése mint az alaptörvény-ellenességnek az Abtv. 43. § (1) bekezdésében szabályozott jogkövetkezménye nem nyújtana jogorvoslást a panaszosnak. Mivel az alkotmányjogi panasz az eljárás elhúzódása kapcsán sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételnek.
- [22] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (3) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. január 24.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1348/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3005/2017. (II. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.I.10.523/2014/4. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] A Fővárosi Törvényszék (1055 Budapest, Markó u. 27., a továbbiakban: indítványozó) képviselőjében a törvényszék elnöke (Dr. Fazekas Sándor) fordult az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panasszal.
- [2] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kérte a Kúria Mfv.I.10.523/2014/4. számú részítélete rá vonatkozó rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 2. Az ügy előzménye, hogy a per későbbi felperese 2001-ben bírói szolgálati viszonyt létesített a Pesti Központi Kerületi Bíróságon (a továbbiakban: PKKB), ahonnan 2003-ban a Budai Központi Kerületi Bíróságra (a továbbiakban: BKKB) került. A felperes 2004-ben szakmai alkalmassági vizsgálat lefolytatását kérte önmagával szemben, arra hivatkozva, hogy a bírósági vezetők részéről folyamatos támadások érték. A vizsgálat megállapította, hogy a felperes alkalmas a bírói hivatás ellátására, az is rögzítésre került, hogy a felperes és közvetlen igazgatási vezetője között a kapcsolat hónapokon át feszült és konfliktusokkal terhelt volt.
- [4] A felperes 2006-ban a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény (a továbbiakban: régi Bjt.) alapján kérte a határozatlan időre történő bírói kinevezését. A bíró munkájának értékelésére irányuló vizsgálat (a továbbiakban: vizsgálat) során megállapítást nyert, hogy bár a felperes szakmai felkészültségével nem volt probléma, azonban az elvégzett munka mennyiségével igen, melynek az volt az oka, hogy a felperes munkaidejének jelentős részét betegállományban töltötte; ezen túlmenően a felperesnek beilleszkedési problémái is voltak. Összességében a vizsgálat azt állapította meg, hogy a felperes nem alkalmas a bírói munka végzésére. Erre tekintettel a Fővárosi Bíróság elnöke azt javasolta az Országos Igazságszolgáltatási Tanácsnak (a továbbiakban: OIT), hogy előterjesztésében a felperes szolgálati viszonyának megszüntetését kezdeményezze a köztársasági elnöknel. A felperest később arról értesítették, hogy szolgálati jogviszonya 2006. szeptember 30-ával megszűnik.
- [5] A felperes keresetet terjesztett elő, amelyben azt kérte, hogy a bíróság: 1) állapítsa meg, hogy a Fővárosi Bíróság (az indítványozó jogelődje, a per I. rendű alperese) jogellenesen szüntette meg a jogviszonyát, 2) kötelezze az OIT-ot (a per II. rendű alperesét) arra, hogy tegyen javaslatot a határozatlan idejű kinevezésre, 3) a köztársasági elnök (a per III. rendű alperese) felmentő határozatát helyezze hatályon kívül.
- [6] Az első fokon eljáró Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság 2.M.764/2006/119. számú részítéletével megállapította, hogy a Fővárosi Bíróság jogellenesen szüntette meg a felperes jogviszonyát, ezért kötelezte annak tizenöt napon belül való helyreállítására, és arra, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket a határozatlan idejű kinevezéshez. A bíróság a köztársasági elnöknek a felperes felmentéséről szóló határozatát hatályon kívül helyezte, az OIT-tal szembeni keresetet pedig elutasította. A fellebbezés folytán másodfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék először is rögzítette, hogy a felperes aktív bírói tevékenysége 18,5 hónap volt, ami meghaladta a vizsgálat lefolytatásához megkívánt 18 hónapnyi időtartamot, így a vizsgálat lefolytatásának nem volt akadálya. Azt is megállapította a másodfokú bíróság, hogy a felperes bírói tevékenysége a mennyiségi mutatók alapján nem volt megfelelő, így a bírói munkára alkalmatlan volt. Ennek alapján a bírói kinevezés egyik feltétele tehát hiányzott, így a munkáltató intézkedése nem minősült jogellenesnek. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság részítéletének fellebbezett részét megváltoztatta, a bírói szolgálati jogviszony megszüntetésével kapcsolatos keresetet elutasította.

- [7] A felülvizsgálati bíróságként eljáró Kúria a másodfokú bíróság határozatának a keresetet elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezte, az elsőfokú részítéletet pedig megváltoztatta és – tizenöt napos határidővel – arra kötelezte az indítványozót, hogy a felperes 3 éves határozott időtartamra szóló kinevezéséhez szükséges intézkedéseket tegye meg. (A Kúria a III. rendű alperessel szembeni keresetet elutasító jogerős részítéleti rendelkezést hatályában fenntartotta.)
- [8] A Kúria álláspontja szerint elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a bírói működés időtartama alapján jogszerűen került-e sor a vizsgálatra, illetve erre vonatkozóan helyes következtetéseket vont-e le a másodfokú bíróság. A bíróság gazdasági hivatala által rendelkezésre bocsátott adatok alapján a Kúria megállapította, hogy a felperes bírói működésének ideje nem érte el a törvényben meghatározott minimális időtartamot, így a vizsgálatra nem is kerülhetett volna sor. A Kúria álláspontja szerint a felperes esetében a régi Bjt. 12. § (5) bekezdését kellett volna alkalmazni, azaz újra három éves határozott időtartamra kellett volna kinevezni, és e tekintetben mérlegelési joga nem volt az alperesi jogelőd OIT-nak, annál is inkább, mert nincs olyan, a bíró alkalmazásának kérdésére vonatkozó vizsgálat, amelyre alapozva mellőzhető lett volna a kinevezés.
- [9] Tekintettel arra, hogy a régi Bjt.-t a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény, azaz az új Bjt. hatályon kívül helyezte, és tekintettel a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 15. § (1) bekezdés a) pontjára a Kúria szerint az ismételt bírói kinevezésre az új Bjt. szabályait kell alkalmazni. (A Jat. hivatkozott rendelkezése szerint a jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépését követően keletkezett tényekre és jogviszonyokra kell alkalmazni.)
- [10] A köztársasági elnökkel szemben előterjesztett kereset elutasítását ugyan hatályában fenntartotta a Kúria, azonban módosította az elutasítás indokolását. A Kúria álláspontja szerint a bíróság csak a felmentés jogellenességét állapíthatja meg, de a köztársasági elnök által hozott felmentő határozat hatályon kívül helyezésére a bíróságnak nincs hatásköre.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ítéletének rá vonatkozó rendelkezései sértik a tisztességes hatóság [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] és bírósági eljáráshoz [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] való jogát, illetve a jogorvoslathoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés].
- [12] Az indítványozó előadta, hogy a felperes a perben mindvégig azt vitatta, hogy az alkalmatlanná minősítésére jogszerűtlenül került sor, a tényleges bírói működés időtartamára nem jogalapként, hanem csak bizonyítékként hivatkozott. A felperes csak a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott először arra, hogy a vizsgálat feltételei nem álltak fenn maradéktalanul, tekintettel arra, hogy a törvény által megkívánt 18 hónapi tényleges munkavégzés az ő esetében nem teljesült. Az indítványozó számára teljesen váratlan volt a Kúria által megállapított jogellenességi ok, amelyre korábban bizonyítás sem folyt, így arra érdemben nem tudott reagálni, jogi álláspontját nem tudta kifejteni. Mindezek alapján sérült a „felperesi igénnyel szembeni érdemi védekezés joga és a jogorvoslathoz való joga is”. Ugyancsak sérült az indítványozó jogorvoslathoz való joga amiatt, hogy a Kúria olyan döntést hozott, amelyre kereseti kérelem nem volt (ti. a kereseti kérelemben szereplő határozatlan idejű helyett határozott idejű kinevezést ítél meg), mivel ezt jogorvoslattal már nem tudta megtámadni.
- [13] Álláspontja szerint több okból is sérült az indokolt bírói döntéshez – és így közvetve a jogorvoslathoz – való joga. Egyrészt a Kúria nem jelölte meg azt a jogszabályi rendelkezést, amelynek alapján megállapította a bírói szolgálati jogviszony megszüntetésének jogellenességét. Az indítványozó szerint ennek oka az, hogy a régi Bjt. nem is tartalmazott ilyen – a jogellenesség, illetve annak jogkövetkezményei megállapítására vonatkozó – rendelkezést, illetve e körben visszautalt a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvényre, mint alkalmazandó háttérszabályra. Másrészt a Kúria nem adta indokát annak, hogy miért az új Bjt. szabályait kell alkalmazni a jogellenesség jogkövetkezményei tekintetében, azaz miért annak alapján kell kinevezni a jogellenesen felmentett felperest. Harmadrészt nem egyértelmű, hogy mit jelent a Kúria ítéletében a „kinevezéshez szükséges intézkedés”, illetve az sem, hogy az elintézési határidő csak az intézkedések megkezdésére, vagy befejezésére vonatkozik.
- [14] Végezetül az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése is, mivel alapvető jogait érte sérelem, mert a Kúria helytelen jogértelmezéssel állapította meg az alkalmazandó jogot. Álláspontja szerint ugyanis a régi Bjt.-t hatályon kívül helyező, az egyes törvényeknek és törvényi rendelkezéseknek a jogrendszer túlszabályozottságának megszüntetése érdekében szükséges technikai deregulációjáról szóló 2012. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: deregulációs törvény) 1. § (1) bekezdésében egyértelművé tette, hogy az általa hatályon kívül helyezett törvények hatályon kívül helyezése nem érinti az annak alapján keletkezett, megszüntetett vagy módosított jogviszonyokat, jogokat, kötelezettségeket. A régi Bjt.-nek a bírói szolgálati jogviszony jogellenes megszüntetésére vonatkozó rendelkezései nem voltak, az új Bjt. átmeneti rendelkezései pedig

nem teszik lehetővé a jogviszony jogellenes megszüntetésére vonatkozó rendelkezések alkalmazását a folyamatban lévő ügyekben.

- [15] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a régi Bjt.-t az új Bjt. 236. § (1) bekezdése helyezte hatályon kívül, így az 2012. január 1-től hatálytalan. A deregulációs törvény – indítványozó által hivatkozott – 2. § (5) bekezdése a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXXVII. törvény és az ügyészségi szolgálati viszonyról és az ügyészségi adatkezelésről szóló 1994. évi LXXX. törvény módosításáról szóló 2000. évi CVI. törvényt helyezte hatályon kívül.
- [16] Az indítványozó indítvány-kiegészítésében az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságot a Kúria Mfv.I.10.523/2014/4. számú részítélete végrehajtásának felfüggesztésére.
- [17] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem befogadható.
- [18] 3.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kell döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényben előírt formai természetű, valamint az Abtv. 27. §-ában, illetve 29–31. §-aiban előírt tartalmi kritériumainak.
- [19] 3.2. Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó bíróság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része. [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről-esetre kell elvégezni {3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]}.
- [20] Tárgyi ügyben az indítványozó bíróság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága megállapítható, különös tekintettel arra, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmére hivatkozott, amely minden bírósági eljárásban érintett személyt és törvény által létrehozott jogalanyt megillető alapjog.
- [21] 3.3. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó a kúriai döntést 2015. július 16-án vette át, így beadványát 2015. augusztus 13-án – a törvényes határidőn belül – terjesztette elő az ügyben első fokon eljáró Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [22] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az indítványozó ennek megfelelően megjelölte azt Alaptörvénynek és az Abtv.-nek azokat a rendelkezéseit, amelyek megállapítják az Alkotmánybíróság hatáskörét, megjelölte a sérelmezett bírói döntést, és az Alaptörvény azon rendelkezéseit, amelyeket sérülni vélt, előadta ez eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a bírói döntés megsemmisítésére. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében azonban a kérelem csak akkor határozott, ha az tartalmaz arra vonatkozóan indokolást, hogy a sérelmezett jogszabály (jogszabályi rendelkezés), illetve bírói döntés miért és mennyiben ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével vagy a nemzetközi szerződéssel.
- [23] 3.4. Az indítványozó – indokolás nélkül – hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikkének sérelmére. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ez az alaptörvényi rendelkezés azonban a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozóan fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, a bíróság hatáskörébe tartozó jogorvoslati eljárás során ezért ezen alapjoggal összefüggő sérelme az indítványozónak elvileg nem keletkezhetett {3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]}.
- [24] 3.5. Az indítványozó a jogorvoslati eljárás során hivatkozott a Kúria döntését olyan jogellenességi okra alapozta, amelyre az alperes a felülvizsgálati

kérelem előterjesztéséig nem hivatkozott, illetve olyan jogkövetkezményt állapított meg, amelyre nem volt kereseti kérelem, ugyanakkor a felülvizsgálati ítélet ellen már nem állt rendelkezésre jogorvoslati lehetőség, hogy ezt vitatni tudta volna.

- [25] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslati jog csak azt a követelményt támasztja, hogy az első fokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli perorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe {3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]}.
- [26] A jogorvoslati jog tehát nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét, így egy rendkívüli perorvoslati eljárásban hozott ítélet felülvizsgálhatóságának lehetőségét sem.
- [27] 3.6. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a tisztességes bírósági eljárást garantáló XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a beadvány részben nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a bírói döntés miért sérti az indokolt bírói döntéshez való jogot. Az indítványozó e körben ugyanis csupán azt állította, hogy a Kúria nem adta indokát annak, hogy a perben miért az új Bjt. szabályait alkalmazta, és ezzel véleménye szerint megsértette az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakat, mivel mind a régi, mind az új Bjt. „kétségtelenül alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat állapít meg”. Az indokolás hiányosságán túl az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak, így arra alkotmányjogi panasz nem alapozható.
- [28] 3.7. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványnak a tisztességes bírósági eljárás sérelmére vonatkozó további megállapításai alapján van-e helye érdemi alkotmánybírói eljárás lefolytatásának.
- [29] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy az ügyben felmerült alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek. Az indítványozó ugyanis egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését, a bírói mérlegelést tartotta alaptörvény-ellenesnek. Mint az a panasz beadványából kiderül, az alaptörvény-ellenességet ugyanis részben arra alapozta az indítványozó, hogy a Kúria olyan indok alapján állapította meg a felmentés jogellenességét, amely sem az első, sem a másodfokú eljárásban nem merült fel. Bár az indítványozó is elismeri, hogy maga az ok (mely szerint a tényleges munkavégzés időtartama a felperes esetében nem érte el a vizsgálathoz szükséges, törvényben előírt minimumot) felmerült az eljárás korábbi szakaszában is, de nem jogalapként, hanem a bizonyítás körében. Az indítványozó továbbá azt is sérelmezte, hogy a Kúria nem adta indokát, hogy miért olyan jogkövetkezményt alkalmazott, amelyre nem volt kereseti kérelem, illetve az alperes intézkedési kötelezettségét sem tisztázta ítéletében. Az indítványozó által a tisztességes eljárás körében előadott fenti érveivel összefüggésben az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatának megfelelően – a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének [...]” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4], 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Kúria indokolta a döntését és ennek megfelelően rendelte el a jogkövetkezmény alkalmazását is. Az indokolás jogszerűségének, a jogkövetkezmények megfelelőségének vizsgálata azonban nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [31] 3.8. Az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtett okok miatt az Abtv. 27. §-a szerinti panaszt az Abtv. 56. § (1) és (3) bekezdése, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

[32] 3.9. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.I.10.523/2014/4. számú részitélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasította, a bírósági határozat végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelem tárgyában mellőzte a döntéshozatalt.

Budapest, 2017. január 24.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3070/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3006/2017. (II. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 13.Szk.19.861/2015/30. végzése, valamint a 9/2013. számú házelnöki rendelkezés 12. § (1) bekezdés *f*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Szőke Lászlóné az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Pesti Központi Kerületi Bíróság 13.Szk.19.861/2015/30. számú végzése, valamint a 9/2013. számú házelnöki rendelkezés 12. § (1) bekezdés *f*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az ügy előzménye, hogy 2014. november 14. napján az indítványozó és több más személy jelent meg az Országgyűlés Irodaházában a Jobbik Magyarországért Mozgalom kabinetje által 11 órára meghirdetett „kerekasztal” egyeztető tárgyalásra. Mivel számos jelenlévővel közölték, hogy belépésüket megtagadják, ezért a nemtetszésüknek adtak hangot és „markánsan kinyilvánították véleményüket” arról, „hogy milyen méltánytalanság érte őket a hatalom részéről.” Ennek keretében a jelenlévők összekapaszkodtak, énekeltek, rigmusokat ismételtek, amit spontán véleménynyilvánításként értékelték. Az Országgyűlési Őrség a hangoskodás miatt a 9/2013. számú házelnöki rendelkezés 12. § (1) bekezdés *f*) pontjára hivatkozással megkérte a jelenlévőket, hogy ne zajongjanak. Időközben a helyszínre sietett Z. Kárpát Dániel országgyűlési képviselő is, aki a bíróság által megállapított tényállás alapján többször megpróbálta megnyugtatni a felháborodott tömeget, és „kérte őket az épület elhagyására, mivel a ház nem tudja végezni munkáját”. Ezt követően a helyszínre érkező rendőrök egyesével kikísérték vagy kivezették az épületből a jelenlévőket. A Budapesti Rendőr-főkapitányság V. kerületi Rendőrkapitányság szabálysértési hatóság megállapította, hogy az indítványozók és társaik elkövették a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerrel szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 216. § (1) bekezdésbe ütköző és aszerint minősülő jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértést. Az eljárás alá vont személyek a szabálysértési hatóság határozatai ellen kifogást nyújtottak be, azonban a Pesti Központi Kerületi Bíróság a végzésével a szabálysértési hatóság határozatát részben megváltoztatta.
- [3] A bíróság idézte a Független Rendészeti Panasztestület állásfoglalását, amely szerint az egyik jelenlévő arról tájékoztatta a többieket, hogy „maradunk, kapaszkodjunk össze [...] én azzal együtt, hogy vállalom az eljárást, vállalom azt, hogy adott esetben előállítanak, én itt maradok, hiszen nem jogszerű a kitiltásunk oszlatni fognak a háromszori felszólítást túlkiabáljuk. [...] a bíróságon az jól fog kinézni, hogy túlkiabáltuk a három felszólítást [...] az a lényeg, hogy kapaszkodunk, a rendőrökkel nem verekedünk [...] jó nagy körbe”. A Panasztestület szerint az eljárás alá vont személyek teljes mértékben figyelmen kívül hagyták az intézkedő rendőröket, és folyamatos kiabálással próbálták megakadályozni a velük szemben történő intézkedést. A bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján megállapította, hogy a rendőri intézkedés jogszerű volt, mivel az eljárás alá vont személyek a helyszínen olyan magatartást tanúsítottak, amely alkalmas volt az Irodaház rendjének a megzavarására, valamint akadályozták az Irodaházba történő ki- és belépést az arra szolgáló baloldali út, beléptető kapu elzárásával, az Országgyűlési Őrség felszólításának nem tettek eleget, ezért a rendőrség intézkedése megalapozott volt.” A bíróság megállapítása szerint „a helyszínre érkező, velük szemben intézkedő rendőröket meg sem hallgatták, azt hangoskodásukkal szándékosan akadályozták”.
- [4] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság végzése, illetve a szabálysértési hatóság határozata sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében szereplő véleménynyilvánítás szabadságát, a XXVIII. cikk (1), (2) és

- (4) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, a XV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti diszkrimináció tilalmát és a II. cikk szerinti emberi méltósághoz való jogát is.
- [5] Az indítványozó előadta, hogy a Képviselői Irodaházban szervezett rendezvény egy spontán demonstrációvá alakult át, amely alkotmányos védelmet élvez. Az indítványozó szerint egyrészt az intézkedő rendőrök nem voltak hallhatók „a nagy zaj miatt”, másrészt a felrótt szabálysértés törvényi tényállásának alkalmazása sérti a jogbiztonság követelményét, mivel az Alkotmánybíróság 31/2015. (XI. 18.) AB határozatában az elkövetési magatartás pontosítására szólította fel az Országgyűlést.
- [6] Az indítványozó szerint „a 31/2015. (XI. 18.) AB határozat alapján kijelenthető, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság egy olyan jogszabályi rendelkezés alapján állapította meg az indítványozó felelősségét, egy olyan törvényi tényállás alapján ítélte el, mely jogszabályi norma alaptörvény-ellenes, ezáltal a bírósági végzésnek is szükségképpen alaptörvény-ellenesnek kell lennie.”
- [7] Az indítványozó előadta továbbá, hogy nem tagadta meg a rendőri intézkedés végrehajtását, mivel „amint hallotta a rendőrség felszólítását, annak önként eleget tett és elhagyta az épületet”. Tette ezt annak ellenére, hogy véleménye szerint „az intézkedés szabad véleménynyilvánítást korlátozó és ezáltal alaptalan valamint jogszerűtlen volta a helyszínen mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható volt, így a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 19. § (1) bekezdése alapján nem lett volna köteles azt teljesíteni.”
- [8] Az indítványozó szerint sérült a tisztességes eljáráshoz fűződő joga, mivel a bíróság nem foglalkozott érdemben az eljárás alá vont személyek védekezésével, nem hallgatott meg megfelelő számú tanút, és „az eljáró bírósági titkár indokolatlanul kioktató, ingerült hangnemben beszélt.” Ehhez kapcsolódóan hátrányos megkülönböztetés valósult meg a véleménynyilvánítás szabadságát illetően „azon személyekkel szemben, akik egyébként jogszerűen eljárva, egy rendezvényre meghívás birtokában érkeztek, de egy rendkívüli körülmény merült fel, amely spontán tüntetést tett szükségessé”.
- [9] Ezen kívül az indítványozó álláspontja szerint „azzal, hogy szabad véleménynyilvánításában a rendőrség intézkedése megakadályozta és ezen jogszerűtlen intézkedést a bíróság jogerős végzésében jogszerűnek minősítette, továbbá azzal, hogy a bíróság súlyos szakmai hibát elkövetve az ártatlanságát igazoló bizonyítékok ismeretében is megállapította a felelősségét egy alaptörvény-ellenes norma alapján, megsértette egyúttal az Alaptörvény által védett emberi méltóságát is.”
- [10] Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított panasszal összefüggésben az indítványozó előadta, hogy a támadott házelnöki rendelkezés előírása sérti a véleménynyilvánítás szabadságát, mert rendeleti formában korlátoz alapjogot indokolatlanul széles körben, és nem kellően pontosan meghatározott előírások alkalmazásával.
- [11] A 9/2013. Házelnöki Rendelet 12. § (1) bekezdés f) pontja értelmében tilos az Országgyűlés, az Országház, valamint az irodaház rendjét bármilyen módon megzavarni. Az Országházban tiltott tevékenységek különösen a következők: hangoskodás, demonstráció tartása, vagy az Országgyűlés rendjét zavaró más tevékenység. Az indítványozó szerint a rendelkezés jogalként történő felhívása „nem helytálló, egyenesen gumiszabályként került alkalmazásra. Ezen túlmenően a Rendelet az Alaptörvény fent említett rendelkezéseivel további számos ponton ellentétes.” Az indítványozó értékelése szerint „a házelnöki rendelet érintett pontja kiterjed a hangoskodásra és az Országgyűlés rendjét zavaró más tevékenységre is, amelyek relatív fogalmak, így visszaélésre alkalmasak.”
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt formai és tartalmi feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [13] 2.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása miatt az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha a 26. § (1) bekezdés esetében a bírósági eljárásban alkalmazott alaptörvény-ellenes jogszabály az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz a befogadhatósági feltételeknek nem felel meg, mivel az indítványozó nem jelölt meg egyetlen az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdése szerinti jogszabályt sem. A panaszos ugyanis bár megjelölte az Abtv. hatásköröként az

indítványában az Abtv. 26. § (1) bekezdését, de annak második fordulata az egyedi ügyben alkalmazott jogszabályról szól. A panaszos által felhívott házelnöki rendelet (helyesen: rendelkezés) ugyanakkor nem jogszabály. Ebből következően a panaszos nem jelölt meg olyan jogszabályt, amit az egyedi ügyben a bíróság alkalmazott volna, és ami az álláspontja szerint az Alaptörvényben foglalt jogát sértette, ez pedig az Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pontja alapján a határozott kérelem hiányát eredményezi.

- [15] 2.2. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] Az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény több rendelkezését sérülni látta. Az Alaptörvény II. cikkével és XV. cikkével összefüggésben azonban indítványa nem tartalmaz indokolást a felhívott alapjogok sérelmére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [17] A befogadásról való döntéskor az indítvány tartalmi vizsgálata során a tanács különösen az Abtv. 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket vizsgálja.
- [18] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel [3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]].
- [19] A XXVIII. cikk vonatkozásában azonban az indítványozó valójában a bizonyítékok felülmérlegelését kérte az Alkotmánybíróságtól, amelyre azonban az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjed ki.
- [20] A IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó tévesen jelölte meg az általa sérülni vélt alapjogot. Önmagában a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben az indítványozó által előadott érvelés nem veti fel sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként nem értékelhető.
- [21] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. január 24.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1048/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3007/2017. (II. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.722/2015/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője, dr. Neuhauser Béla ügyvéd (Neuhauser Ügyvédi Iroda, 1137 Budapest, Újpesti rakpart 5. III/11.) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria Pfv.V.20.722/2015/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Az indítványozó állítása szerint a Kúria általa megsemmisíteni kért ítélete sérti az Alaptörvény 28. cikkét, továbbá közvetetten az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, T) cikk (1) bekezdését, M) cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, 1. cikk (2) bekezdés a) pontját, 25. cikk (1) bekezdését, valamint a 26. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. Az indítványozó, valamint a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (a továbbiakban: felperes) 2005. augusztus 5-én raktározási szerződést kötöttek egymással az indítványozó gabona tárolására alkalmas raktára biztosítására, intervenció árú tárolására és egyéb, szerződés szerinti szolgáltatások teljesítésére. A felek által kötött szerződés 5.1. e) pontja szerint az indítványozót a rendelkezésre bocsátott, de a felperes által igénybe nem vett tárolási kapacitás után rendelkezésre állási díj illette meg. A felek a szerződést határozatlan időtartamra kötötték meg azzal, hogy az aláírásától számított egy éven belül csak rendkívüli felmondási okkal szüntethető meg. A felek megállapodása szerint bármely fél minden év augusztus 31. napjáig jelezhetette szándékát a szerződés következő év augusztus 31. napjával történő felmondására. A felperes 2006. augusztus 22. napjával 2007. augusztus 31-ére a szerződést felmondta, az ezt tartalmazó küldeményt a postai szolgáltató előbb 2006. augusztus 24-én, majd 2006. augusztus 31-én kísérelte meg – sikertelenül – kézbesíteni az indítványozó cégnyilvántartás szerint bejegyzett székhelyére. Az indítványozó – alkotmányjogi panasz beadványa szerint – szabadságát töltötte, ezért nem tudta számára kézbesíteni a postai szolgáltató a felperes felmondó nyilatkozatát, így a küldemény indítványozó általi személyes postahelyi átvételére csak 2006. szeptember 1-jén került sor. Az indítványozó – tekintettel arra, hogy állítása szerint a felmondás a szerződésben meghatározott határidőn túl jutott a tudomására – 2007. szeptember 1. és 2008. augusztus 31. napja közötti időtartamra rendelkezésre állási díjat kívánt felszámítani.
- [3] 1.2. A felperes 2009. szeptember 25-én fizetési meghagyást terjesztett elő, mellyel szemben az indítványozó ellentmondással élt. A perré alakult ügyben a felperes – többször módosított keresetében – szerződésszegéssel okozott kártérítés címén 10 789 355 forint, továbbá az ezután 2008. január 11. napjától a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 301/A. § (2) bekezdése alapján számított késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót. Az indítványozó – többször módosított viszontkeresetében – a kereset elutasítását kérte és a felperes kötelezését 12 046 924 forint, továbbá ezen összegből számított rendelkezésre állási díj, kötbér, tárolási díj, elszámolási különbözet és fertőtlenítés (gázosítás) költsége után járó késedelmi kamat megfizetésére. Az indítványozó követelése ezen túlmenően – visszatartott földalapú támogatás jogcímen – 1 485 404 forintra is kiterjedt. A Fővárosi Törvényszék előtt lefolytatott elsőfokú eljárás a felek részleges pernyertességével zárult. A Fővárosi Törvényszék 2013. június 6-án meghozott, 8.G.42.092/2009/96. számú ítéletében megállapította, hogy a peres felek között létrejött raktározási szerződés – a felmondás átvételének időpontjára tekintettel – 2008. augusztus 31-én szűnt meg, függetlenül a felmondó nyilatkozat indítványozóhoz 2006. augusztus 24-én történő megérkezésétől.

- [4] 1.3. A Fővárosi Törvényszék ítéletével szemben a felperes fellebbezéssel élt. A másodfokú bíróságként eljáró Fővárosi Ítéltábla 2015. január 13-án meghozott 10.Gf.40.679/2013/6. számú ítéletében a felperesi marasztalás tőkeösszegét leszállította, a viszontkeresetet 7 689 600 forint tekintetében elutasította, az indítványozó által a felperesnek fizetendő perköltséget felemelte, továbbá mellőzte a felperes által az indítványozónak fizetendő perköltséget. Az indítványozó által az állam javára fizetendő viszontkereseti részilleték összegét a Fővárosi Ítéltábla felemelte, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. A Fővárosi Ítéltábla megállapítása szerint a Fővárosi Törvényszék „a tényállást a kereset és a viszontkereset elbírálásához szükséges mértékben feltárta és abból helytálló jogi következtetést levonva hozott a felperesi keresetet részben elutasító ítéletet, továbbá – a 2007. szeptember 1-től 2008. augusztus 31-ig terjedő időszakra eső 7 689 600 forint rendelkezésre állási díj és járulékai iránti követelés kivételével – az alperesi viszontkereset részbeni megalapozottságát illetően is helytálló döntést hozott.” A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint a Fővárosi Törvényszék a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helytállóan megállapított tényállásból téves jogi következtetést vont le, amikor úgy ítélte meg, hogy a felperes 2006. augusztus 22-én kelt felmondó nyilatkozata csupán 2008. augusztus 31-i hatállyal szüntette meg a raktározási szerződést, ezért elismerte az indítványozó jogosultságát a 2007. szeptember 1-jétől 2008. augusztus 31-ig terjedő időtartamra vonatkozó rendelkezésre állási díj felszámítására. A Fővárosi Ítéltábla osztotta a felperes abbéli álláspontját, hogy az indítványozó mulasztása [tudniillik, hogy a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 7. § (1) bekezdése szerinti kötelezettsége megszegésével nem biztosított a cégnyilvántartás szerint bejegyzett székhelyén a postai küldemények átvételére jogosult személyt] nem eshet a felperes terhére, mivel a felperes által 2006. augusztus 23-án – tértivevénnyel – postára adott felmondó nyilatkozatot a postai szolgáltató – igazolhatóan – megkísérelte kézbesíteni az indítványozó számára 2006. augusztus 24-én és 2006. augusztus 31-én. A Fővárosi Ítéltábla úgy vélte, hogy a felperesi felmondást a Ptk. 214. § alkalmazása körében kialakult, BH 2011.68. számú eseti döntés szerinti bírói gyakorlat alapján határidőben közöltnek kell tekinteni. A Fővárosi Ítéltábla megállapítása szerint a felek között létrejött raktározási szerződés – annak 8. pontja értelmében – 2007. augusztus 31-i hatállyal megszűnt, így az indítványozó nem tarthat igényt a 2007. szeptember 1-jétől 2008. szeptember 31-ig terjedő időszakra vonatkozó rendelkezésre állási díjra.
- [5] 1.4. A Fővárosi Ítéltábla ítéletével szemben 2015. április 17-én az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését, a 7 689 600 forint rendelkezésre állási díj és járulékai tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, valamint a perköltségre vonatkozó döntés megváltoztatását kérte. Az indítványozó szerint helytelen a másodfokú bíróság Ptk. 214. § (1) bekezdésére vonatkozó jogértelmezése, így tévesen állapította meg a felperes felmondása hatályosulásának időpontját. A Kúria 2016. január 20-án meghozott ítéletében a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartotta és kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg a felperesnek 200 000 forint felülvizsgálati eljárási költséget és az állam javára 769 000 forint felülvizsgálati illetéket. A Kúria megítélése szerint a Ptk. 214. § (1) bekezdéséből „nem következik, hogy a megérkezés alatt tudomásra jutást, vagy átvételt kellene érteni”, így az alpereshez megérkezett felmondás alkalmas volt a raktározási szerződés 2007. augusztus 31. napjával történő megszüntetésére. A Kúria a felülvizsgálattal támadott jogerős ítéletet nem minősítette jogszabálysértőnek és helytelennek tartotta az indítványozó kézbesítési vélelemre vonatkozó, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 99. § (2) bekezdésére való hivatkozását, tekintettel arra, hogy az adott esetben nem bírósági iratokat kellett kézbesíteni.
- [6] 2. Az indítványozó 2016. május 30-án nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben kérte a Kúria Pfv.V.20.722/2015/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés b) pontja, továbbá az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 43. § (1) bekezdése szerint történő megsemmisítését tekintettel arra, hogy a jogerős határozat – az indítványozó meglátása szerint – sérti az Alaptörvény 28. cikkét, közvetetten az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, T) cikk (1) bekezdését, M) cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, 1. cikk (2) bekezdés a) pontját, 25. cikk (1) bekezdését, valamint a 26. cikk (1) bekezdését. Az indítványozó úgy vélte, a Kúria *contra legem*, illetve *contra factum* fikció létesítésével – jogalkalmazói hatáskörét túllépve – kvázi jogalkotó magatartást tanúsított akkor, amikor a felperes 2006. augusztus 24-én és augusztus 31-én megérkezett felmondó nyilatkozatát – az indítványozó tudomás-szerzésétől függetlenül – az indítványozóval közöltnek tekintette. Az indítványozó panasz-beadványában előadta, a Kúria fikció alkalmazásával kapcsolatos hatáskörgyakorlása és a kialakult bírói gyakorlatnak ellentmondó

jogalkotásával megsértette az Alaptörvény T) cikkének (1) bekezdését, az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdését, valamint – az Országgyűlés hatáskörét szabályozó – 1. cikk (2) bekezdés a) pontját. Mindezekon túlmenően az indítványozó meglátása szerint sérült az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joga, a B) cikk (1) bekezdésében meghatározott jogállamiság elve, az M) cikk (1) bekezdése szerinti vállalkozás szabadságának követelménye, továbbá a bíróságok jogalkalmazói tevékenységére vonatkozó 28. cikk rendelkezése. Az indítványozó szerint a fikció létesítésével a Kúria alkotmányos indok nélkül lépett túl hatáskörén, korlátozva az „indítványozót, hogy magatartását és perbeli érvelését előzetesen megismerhető szabályokhoz tudja igazítani.” Az indítványozó érvelése szerint a bírói jogalkotás alkalmas „a jog nem tudása nem mentesít a jogkövetkezmények alól” megdönthetetlen vélelmének kiüresítésére, lerontva és felülírva a hatályos jogszabályi rendelkezést – jelen esetben a közlésre vonatkozó előírásokat. A beadványában foglaltak alátámasztására az indítványozó hivatkozott a jogszabályok megalkotására vonatkozó, az Alaptörvény T) cikkének (1) bekezdésében rögzített rendelkezésekre, a régi és az új Ptk. távollévők között tett jognyilatkozat címzetthez való megérkezése hatályosulásának kérdéséhez fűzött miniszteri indokolásra, a postáról szóló 2003. évi CI. törvény és a postai szolgáltatások ellátásáról és minőségi követelményeiről szóló 79/2004. (IV. 19.) Korm. rendelet kézbesítésre vonatkozó előírásaira. Az indítványozó panasz beadványában aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a kúriai döntés hátrányosan befolyásolhatja a kézbesítéssel beálló jogerő számítását, hiszen az – az ítélet értelmében – nem a címzett általi átvétellel, hanem a kézbesítés megkísérlésével venné kezdetét.

- [7] 2.1. Az indítványozót – a kellő alapjogi érvelést nélkülöző beadványa miatt – az Alkotmánybíróság főtárgya 2016. június 15-én kelt levelével hiánypótlásra szólította fel, melynek eredményeként az indítványozó 2016. július 19-én írt indítvány-kiegészítését 2016. július 20-án postára adta. Az indítványozó panasz-beadványa kiegészítéseként – ismételten a Kúria általi *contra legem*, illetve *contra factum* fikció létesítésével kapcsolatosan – támadta az eredeti beadványban felsoroltakon túl az Alaptörvény teljes XXVIII. cikkét, XXV. cikk (1) bekezdését és XXVI. cikk (1) bekezdését. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában őt ért alapjogsérelem kifejtéseként előadta, a tisztességesség a részrehajlás-mentes ítélkezés és a felek fegyveregyenlőségén túl megköveteli, hogy a bíróságok a „jogvitát képező jogviszonyt szabályozó normatív rendelkezéseket azok valós tartalma alapján értelmezzék, jelentésüket ne ferdítsék el, eltérő normatartalmat ne tulajdonítsanak neki.” Az indítványozó szerint a jogszabályok előzetes megismerhetősége és az alkalmazásukra való felkészülés, a kiszámíthatóság teremti meg az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésében biztosított vállalkozás szabadságát. Az indítványozó panasz beadványa kiegészítéseként továbbra is fenntartotta a korábbi álláspontját, úgy vélte, az általa támadott ítélet kapcsán olyan „alaptörvényi hatáskörön túlterjeszkedő bírósági jogalkalmazás merült fel, amely más szervek alkotmányos hatáskörét sértette,” és ezzel sérült az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való joga.
- [8] 2.2. Az Alkotmánybíróság eljárása során megvizsgálja, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az előterjesztésre irányadó, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvényben (a továbbiakban: Abtv.) foglalt tartalmi és formai követelményeknek. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint, tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A befogadásról dönteni jogosult tanács – az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján – mérlegelési jogkörében vizsgálja a befogadhatóság törvény által meghatározott tartalmi feltételeit.
- [9] 2.3. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés Alaptörvényben biztosított jogát sérti és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben érintett, alperesként vett részt a bírósági eljárásban, az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést egyértelműen megjelölte [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], és kifejezetten kérte a sérelmesnek tartott ítélet megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítványozó beadványában megjelölte az Alkotmánybíróság indítvány elbírálását lehetővé tévő hatáskörét megállapító alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont], panaszta továbbá az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint határidőben benyújtottnak minősül, ugyanis a Kúria támadott ítéletét 2016. március 31-én vette át, míg alkotmányjogi panaszát a benyújtására nyitva álló határidő utolsó napján, 2016. május 30-án adta postára. Az indít-

ványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, eleget téve ezzel az Abtv. 27. § b) pontjában az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott feltételnek.

- [10] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében több alaptörvényi rendelkezés sérelmét [28. cikk, közvetetten B) cikk (1) bekezdés, T) cikk (1) bekezdés, M) cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés, majd az indítvány-kiegészítésben a teljes XXVIII. cikk, 1. cikk (2) bekezdés a) pontja, 25. cikk (1) bekezdés, 26. cikk (1) bekezdés, XXV. cikk (1) bekezdés, XXVI. cikk (1) bekezdés] állította. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, az Alaptörvény XXV. és XXVI. cikke nem rendelkezik (1) bekezdéssel, így – a tartalmi összefüggés okán – úgy tekintette, hogy az indítványozó a 25. cikk (1) bekezdése és a 26. cikk (1) bekezdése megsértésére utalt. Ezen túlmenően az indítványozó eredeti panaszában az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, mint a tisztességes eljáráshoz való joga megsértését állította, a tisztességes eljárást azonban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szabályozza, ezért az Alkotmánybíróság ezen alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában vizsgálta az indítványozó beadványát. A jogállamiságot kimondó, Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére – tekintettel arra, hogy nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak – alkotmányjogi panasz csak egyedi esetekben alapítható. Ilyen kivételnek számít az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára tekintettel benyújtott indítvány, az Alkotmánybíróság általi érdemi vizsgálatra ugyanis csupán ilyen panaszok esetében kerülhet sor {3115/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [30]; 3153/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [30]}. Jelen indítvány vonatkozásában – a rendelkezésre álló iratok alapján – nem merült fel sem a visszaható hatályú jogalkotás, sem a felkészülési idő hiányának problémája. A nem Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állító, hanem valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének [28. cikk, T) cikk (1) bekezdés, M) cikk (1) bekezdés, 1. cikk (2) bekezdés a) pontja, 25. cikk (1) bekezdés, 26. cikk (1) bekezdés] megállapítására irányuló indítványi elemek alkotmányjogi panasz keretében nem bírálhatók el, ahogyan ezt az Alkotmánybíróság – többek között – a 3121/2015. (VII. 9.) AB határozatában már korábban kimondta (Indokolás [89]). A felsorolt rendelkezésekre kiterjedő érdemi vizsgálatot az Alkotmánybíróság nem folytatott, így ezek vonatkozásában az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.
- [11] 3.1. Az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat – az Abtv. 52. § (2) bekezdése szerint – a megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az indítványozó panasz-beadványa kiegészítéseként hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikkének sérelmére, hiánypótlása 2. oldalán azonban ismételt a 28. cikknek megfelelő tartalmú észrevételeket tett. Figyelemmel arra, hogy a XXVIII. cikk (2)–(7) bekezdései tekintetében az indítványozó nem adta magyarázatát az alapjogsérelemnek (jelen ügyben az ártatlanság véelme nem is lenne értelmezhető), az Alkotmánybíróság kizárólag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában döntött az indítvány befogadhatóságáról.
- [12] 3.2. A tisztességes eljárás kritériumai az Alkotmánybíróság számos döntésében megjelennek. A testület 3025/2016. (II. 23.) AB határozatában foglaltak szerint „egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni” (Indokolás [19]), azonban léteznek olyan követelmények, melyek zsinórmértékül szolgálnak a fair eljárásá minősüléshez. Ilyen kritériumok a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságosságának biztosítása, a tárgyalás nyilvánossága, a bíróság döntésének nyilvános kihirdetése, a törvény által létrehozott bíróság független és pártatlan eljárása, a perek észszerű időn belüli befejezése {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}, valamint a fegyverek egyenlőségének elve, melyet az Alkotmánybíróság mind a büntető, mind a polgári ügyekben elismer {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [174]}. Az indítványozó állítása szerint a tisztességes eljáráshoz való joga azért sérült, mert a Kúria a felülvizsgálat során hatáskörét túllépve, kvázi jogalkotóként úgy ítélte meg, a felperes felmondó nyilatkozata a kézbesítés megkísérlésével határidőben megérkezett az indítványozóhoz. A régi Ptk. – alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy idején hatályos – 214. § (1) bekezdése szerint: „[a] szerződési nyilatkozat, ha azt szóban vagy szóbeli üzenettel tették, a másik fél tudomás szerzésével válik hatályossá; az írásban vagy távirati úton közölt nyilatkozat hatályosságához pedig az szükséges, hogy az a másik félhez megérkezzen.” A Ctv. 7. §-ához fűzött indokolás szerint: „[a] forgalom biztonsága megköveteli, hogy a cég a székhelyén (telephelyén) elérhető legyen.” A Kúria 3/2016. számú polgári elvi határozatában kimondta, elvárható a gazdasági társaságoktól az olyan munkarend, munkaszervezet működtetése, mely lehetővé teszi a társaság székhelyére érkező, az üzleti életben szokásos postai küldemények lehető legrövidebb időn belül történő átvételét. A hivatkozott elvi határozatában a legfőbb bírói fórum korábbi döntését

(BH 2011.68.) megerősítve kinyilvánította, „ha a postai úton továbbított küldeményt illetően megállapítható, hogy az az érdekelt tudomására jutására alkalmas volt, de az azért nem került megismerésre, mert a kézbesítést az érdekelt fél megakadályozta, úgy a felmondó nyilatkozat akkor is közöltnek tekinthető, ha az érdekelt félnek azért nem jutott a tudomására, mert az azt tartalmazó irat átvétele az ő hibájából hiúsult meg, vagy következett be később [14]. Ugyanezen határozatában a Kúria kimondta, „[a] cég működése során elvárható, hogy a székhelyén a hatóságok, üzletfelek számára elérhető legyen, gondoskodjon a székhelyére érkező küldemények átvételére jogosult személy jelenlétéről.” [16] Jelen ügyben egyértelműen – és az indítványozó által sem vitatottan – az indítványozó hibájából maradt el a felmondó nyilatkozat határidőben való kézbesítése.

- [13] 3.3. Az indítványozó panaszbeadványa és annak kiegészítése sem tartalmaz megfelelő alapjogi érvelést arra nézve, miként sérült az indítványozó tisztességes eljáráshoz fűződő joga a támadott ítélet kapcsán, így nem felel meg az indítvánnyal kapcsolatban elvárható, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti határozott kérelem követelményének. Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratok szerint az indítványozó kizárólag a Kúria jogértelmezését kifogásolta, de ezen túlmenően egyéb, a tisztességes eljárással kapcsolatos sérelmet nem állított. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, a régi Ptk. érintett rendelkezésével kapcsolatos jogértelmezés elvégzése nem tartozik a hatáskörébe. A Kúria által a panasszal támadott ügyben tett jogértelmezés nem haladja meg a jogalkalmazók megengedett értelmezési kompetenciáját és az alkotmányosan is elfogadott rendszerképző jogértelmezés határait {3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [72]; 3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság nem tölthet be negyedfokú bírósági szerepkört {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [18]; 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} és több korábbi döntésében hangsúlyozta, kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálhatja a bírói döntéseket, ezért az alkotmányjogi panasz „[n]em tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal már nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [14] 4. A fentiek szerint jelen ügyben nem merült fel sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, ezért az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság Abtv. 29. §-a szerinti törvényi feltételeinek, és azt az Alkotmánybíróság Ügyrendje 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – visszautasítja.

Budapest, 2017. január 24.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1111/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3008/2017. (II. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.545/2014/20. számú valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.212/2015/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.545/2014/20. számú valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.212/2015/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint egy Kft-nél folytatott adóigazgatási eljárás során megállapították, hogy a Kft. folyószámlájáról az indítványozó 2008-ban összesen 1 488 450 000 forintot vett fel. A Kft. ellenőrzése nyomán az elsőfokú adóhatóság a 2008. évre személyi jövedelemadó (a továbbiakban: szja) adónemben bevallások utólagos vizsgálatát folytatta le az indítványozónál. Az ellenőrzés adatai alapján az elsőfokú adóhatóság a 2008. évre 1 489 139 779 forint adóalap után 535 740 684 forint adóhiánynak minősülő szja adókülönbötetet állapított meg, adóbírságot szabott ki és késedelmi pótlékot számított fel. A NAV Dél-alföldi Regionális Adó Főigazgatósága Hatósági Főosztálya az elsőfokú döntést helybenhagyta. Indokolása szerint a Banktól felvett 1 488 450 000 forintnak a Kft. vagy más személy részére való átadását az indítványozó nem tudta igazolni. Az összeg a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. tv. (a továbbiakban: Szja tv.) 28. § (1) bekezdés szerinti egyéb jövedelem, beszámít az Szja tv. 29. § (1) bekezdés szerinti összevont adóalapba. A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jogerős ítéletével elutasította az indítványozó keresetét. A jogerős ítélet szerint a kereset hivatkozásai megalapozatlanok: a NAV Dél-alföldi Regionális Adó Főigazgatósága Hatósági Főosztálya a tényállást felderítette, határozatát indokolta, a bizonyítékokat egyenként és összeségükben mérlegelve döntött. A jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, melyben a jogerős ítélet és az alperesi határozat hatályon kívül helyezését és az elsőfokú hatóság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.545/2014/20. számú ítéletét hatályában fenntartotta.
- [4] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Álláspontja szerint a Kúria az Szja tv. vonatkozó szabályait az Alaptörvény 28. cikkét megsértve értelmezte. A Kúria döntése – megítélése szerint – mindemellett sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését is, ugyanis úgy keletkeztet tulajdonjog-elvonást eredményező kötelezettséget (tehát az adófizetést) az indítványozó oldalán, hogy nem kerül kétséget kizáróan igazolásra az ezzel kapcsolatos tulajdonnövekmény (azaz a vagyoni érték megszerzése). Azzal, hogy a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségét elmulasztotta, a Kúria pedig a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott, részletesen megjelölt jogszabálysértés elbírálását, az arra való utalást, vagy az elbírálás mellőzésének okát nem szerepeltette ítéletében, az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikkének (1) bekezdése által az indítványozó részére biztosított jogokat is megsértette. Azáltal pedig, hogy a Kúria az 1/2009. (VI. 24.) PK véleménnyel szembe helyezkedve hozta meg a döntését, sérült az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelménye is.
- [5] Az Alkotmánybíróság főtítkára tájékoztatta az indítványozót arról, hogy beadványa nem tartalmaz kellő alkotmányossági szempontú indokolást arra nézve, hogy a támadott határozat az Alaptörvényben biztosított jogát mennyiben és miért sérti. Az indítványozó a felhívást követően indítvány-kiegészítést nyújtott be az alapindítvány indokolásával lényegében egyező tartalommal.

- [6] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Alkotmánybíróság ügyrendje (a továbbiakban: Ügyrend) 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [7] Az indítvány az Alaptörvény 28. cikkében foglalt rendelkezésekre vonatkozó részében nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt feltételeknek. Mivel az Alaptörvény 28. cikkének címzettje nem az indítványozó, így az nem biztosít számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül erre az előírásra alapítani [lásd 3039/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [17] és 3272/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [15]].
- [8] Ugyancsak nem alapítható alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének jogállamiságra, illetve jogbiztonságra vonatkozó elemére az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata alapján, mert az önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak [lásd például 3149/2014. (V. 9.) AB végzés, Indokolás [24]; 3154/2014. (V. 9.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [9] A benyújtott alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében, a XXIV. cikk (1) bekezdésében valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogok sérelmével összefüggő elemében pedig valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára kedvezőtlen bírósági döntések – az ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezésével kapcsolatos – megállapításainak tartalmi kritikája, amely nem vet fel alkotmányossági kérdést. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bíróság által megállapított tényállást, a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja. Az indítványozó a bírósági ítéletek vizsgálatát tehát valójában nem alkotmányossági szempontból kérte, hanem azt kívánta elérni, hogy a tényállás megállapítása, valamint a tények értékelése, és az abból levont következtetések tekintetében elfoglalt bírói álláspontot változtassa meg az Alkotmánybíróság. Az indítvány nem tartalmaz olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [10] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már megállapította azt, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja fogalmazza meg, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. A bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. Ezért fogalmaz úgy az Abtv. 27. §-a, hogy az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A jogalkotó ezzel a 2012. január 1-jétől hatályos rendelkezéssel teremtette meg a bírói jogalkalmazás és jogértelmezés alkotmányossága vizsgálatának korábban nem ismert lehetőségét. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközöknek.
- [11] Miként az Alaptörvény és az Abtv. idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]} „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...]” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]} Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a]z eljárás lefolytatása, a tényállás megállapítása és értékelése, az alkalmazandó jog meghatározása és annak az értelmezése kizárólag a rendes bíróság feladata.” {3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [12] Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz és annak kiegészítése – az erre való felhívás ellenére – sem tartalmazott értékelhető indokolást az Alaptörvény felhívott rendelkezéseinek sérelmét illetően, ezért az alkotmányjogi panasz – a fentiek alapján – nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-okban foglalt befogadhatósági felté-

teleknek. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2017. január 24.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1039/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3009/2017. (II. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.433/2015/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, kérve a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.433/2015/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, a XIII. cikkével, a XXI. cikkével, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, a 15. cikk (1) bekezdésével, a 25. cikk (1) bekezdésével, valamint az Alaptörvény P) és Q) cikkeivel.
- [2] Az ítéleti tényállások szerint három helyrajzi számon nyilvántartott osztatlan közös tulajdonban álló erdő művelési ágú ingatlanok felperes (jelen ügy indítványozója), a felperes oldalán beavatkozó és további egy tulajdonostárs közös tulajdonában állnak. Ezen erdőrészekre az Állami Erdészeti Szolgálat Miskolci Igazgatósága 1998. május 29-én kelt 987-4/98. számú határozatával az erdőterület véghasználatára (tarvágás) adott engedélyt. A véghasználat az engedélynek megfelelően megtörtént. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága a 2013. október 17. napján kelt BOG/01/6736-1/2013. számú határozatával felperest, felperes oldalán beavatkozót és a további egy tulajdonostársat kötelezte az erdő szakszerű felújítására a Sajóhídvég 1A, 1B, 1C, 1D és 1E erdőtervi jelű erdőrészekben 2014. május 31-ei határidővel. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága 2014. szeptember 25-én hatósági ellenőrzést foganasított, melyről készült jegyzőkönyv tanúsága szerint a tulajdonosok a fenti kötelezettségüknek nem tettek eleget. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága a BOG/01/5474-1/2014. számú 2014. szeptember 30. napján kelt határozatával felperest (indítványozót) 559 880 Ft, felperes oldalán beavatkozót 480 034 Ft, míg a további tulajdonostársat 960 086 Ft erdőgazdálkodási bírság megfizetésére kötelezte. Ezt követően a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága 2014. október 27. napján kelt BOG/01/5474-4/2014. számú határozatával a fellebbezési díj megállapítására vonatkozó részt érintően módosította. Felperes (indítványozó) a fenti határozattal szemben fellebbezést terjesztett elő. A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság a 2015. január 19. napján kelt 04.4/2784-2/2014. számú határozatával a hivatal BOG/01/5474-4/2014. számú határozatát helybenhagyta.
- [3] A fenti határozattal szemben felperes keresetlevelet terjesztett elő, melyben az alperesi határozatnak az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatályú hatályon kívül helyezését kérte. A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 10.K.27.433/2015/13. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az indítványozó által az ítélet ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmet a Kúria hivatalból elutasította, mivel az ügyben megtámadott közigazgatási határozatban a felperes vonatkozásában megállapított bírságösszeg az egymillió forintot nem haladta meg.
- [4] Az indítványozó a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.433/2015/13. számú ítéletével szemben alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Abtv. 27. §-a szerint, kérve az ítélet megsemmisítését.
- [5] Az indítványozó az ítélettel megsérteni állított jogaként megjelölte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XIII. cikkét, a XXI. cikkét, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, a 15. cikk (1) bekezdését, a 25. cikk (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény P) és Q) cikkeit. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság erre irányuló felhívására, majd ezt követően önmagától többször is kiegészítette. Álláspontja szerint a jogorvoslathoz való joga azáltal sérült, hogy egy korábbi, más tárgyú és tényállású határozatnak a bíróság „ítélet jogerőt tulajdonított”. A tulajdon feletti rendelkezési jogának korlátozása a kizárt körzeti erdőtervezési eljárás révén valósult meg. Mivel az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (Evt.) az erdőtulajdonos számára a közérdek körében ír elő köte-

lezettséget, ezért indítványozó szerint e kötelezettségek teljesítésének akadályozásával sérül az egészséges környezethez való jogot garantáló XXI. cikk. Indítványozó ugyanakkor elismeri, hogy az egészséges környezethez való jogát közvetlenül nem sértette meg a bíróság, hiszen „egyetlen erdő élővilágának elpusztításával az én egészségem nem fog károsodni.” Az elsőfokú bíróság hatáskör túllépése a jogbiztonság hiányát okozó olyan eljárás, ami az ő érdekkörébe tartozó – a XIII. cikk, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdései, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései által garantált – alkotmányos alapjogok közvetlen sérelmét okozza, az alaptörvény-ellenesség bekövetkeztének ténye pedig „nem igényel további bizonyítást”.

- [6] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Alkotmánybíróság ügyrendje (a továbbiakban: Ügyrend) 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [7] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. Az indítványozó alkotmányjogi panasa a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletének nem alkotmányossági, hanem törvényességi szempontú és ténykérdésekben való felülvizsgálatára irányul. Az indítvány az Alaptörvény minden sérelmesnek vélt rendelkezése tekintetében kifejezetten a jogalkalmazó jogszabály-értelmezéséből vezette le a megjelölt alapjogsérelmeket, az indítvány az Evt. értelmezésének a helyességét, a bíróság által levont következtetést vitatja. Az indítvány tehát lényegében a bíróság jogértelmezését vitatja, nem tartalmaz alapjogi okfejtést, csupán a kifogásolt ítélet és az azt megelőző eljárás törvényességi, szakjogi szempontú felülbírálatára irányul.
- [8] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [9] Az Alkotmánybíróság mint az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja szerint a bírói döntéseket is csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, hatásköre a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik {például 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}.
- [10] Az alapul fekvő ügyben a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és az irányadó jogszabályok alapján a következtetések levonása a rendes bíróságok feladata, és mindezek önmagukban alkotmányossági kérdést nem vetnek fel {3222/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [27]; 3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14], 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [11] Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság ismételen rámutat arra, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14], 3020/2016. (II. 2.) AB végzés, Indokolás [17]; 3217/2016. (XI. 14.) AB végzés, Indokolás [30]}.
- [12] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasszal támadott ítélettel összefüggésben nem merült fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmány-

bíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította.

Budapest, 2017. január 24.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1069/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3010/2017. (II. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 111/2003. (VII. 29.) Korm. rendelet 36. §-a, a Kúria Kfv.III.37.973/2015/5. számú ítélete, valamint a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K.27.137/2014/35. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel eljáró indítványozó felperesként vett rész az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló egyedi ügyben, melynek alperesei a Békés Megyei Kormányhivatal (5600 Békéscsaba, Derkovics sor 2.; a továbbiakban: I. rendű alperes), valamint az Égáz-Dégáz Földgázszolgáltató Zrt. (6724 Szeged, Pulcz utca 44.; a továbbiakban: II. rendű alperes) voltak.
- [2] Egy külterületi ingatlanra a Szolnoki Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség 1983. november 28-án adott használatbavételi engedélyt az MgtSz. Csorvás részére gázvezeték üzemszerű használata céljából. A használatbavételi engedélyről rendelkező határozatra rávezetett jogerősítési záradék alapján a használatbavételi engedély 2006. május 29-étől jogerős. Az indítványozó és házastársa 2000-ben szerezte meg a perbeli ingatlan résztulajdonjogát. A perbeli ingatlanra a DÉGÁZ Rt. (a továbbiakban: II. rendű alperesi jogelőd) bányászolgalmi jog alapítására irányuló közigazgatási eljárást kezdeményezett 2003-ban, melynek a Békés Megyei Közigazgatási Hivatal a kártalanításról való rendelkezés mellett helyt adott. Az indítványozó és házastársa a kártalanítás összegét vitatva fellebbezett a közigazgatási döntés ellen, a kártalanításra való jogosultság, valamint annak összege azonban több egymást követő eljárásban sem került rendezésre. Ennek során a II. rendű alperesi jogelőd a földgázellátásról szóló 2003. évi LXII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 111/2003. (VII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 36. §-a alapján a Békéscsabai Körzeti Földhivatalnál kezdeményezte a szolgalmi jog jogerős használatbavételi engedélyen alapuló ingatlan-nyilvántartási bejegyzését, melyre 2006. december 5-én sor is került.
- [3] Az elhúzó eljárás előzmények után az indítványozó 2010. október 12-én 1 624 705 Ft összegű kártalanítás megfizetése érdekében fizetési meghagyásos eljárást indított, amely perré alakult át. Az ügy a hatáskör tisztázása után a Békés Megyei Kormányhivatalhoz került áttételre, amely elutasította az indítványozó kérelmét arra hivatkozással, hogy a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 5. § (1) bekezdés – az elbírálás idején hatályos – c) pontjával összefüggésben, a Kstv. 5. § (3) bekezdése értelmében az ingatlantulajdonos a használatbavételi engedély végrehajthatóvá válásától számított két éven belül érvényesítheti kártalanítási igényét, amely határidő a konkrét ügyben lejárt.
- [4] Az indítványozó ezzel a határozattal szemben bírósági felülvizsgálatot kezdeményezett, melynek eredményeképpen a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: közigazgatási és munkaügyi bíróság) az I. rendű alperes határozatát hatályon kívül helyezte és az I. rendű alperest új eljárás lefolytatására utasította. A közigazgatási és munkaügyi bíróság álláspontja szerint az I. rendű alperesi jogelődnek a bányászolgalmi jog földhivatali bejegyzésekor (2006. december 5.) hatályos jogszabályi rendelkezések alapján rendelkeznie kellett volna a kártalanítás kérdésében. Tekintettel arra, hogy a Kstv. 2008. január 1-jén lépett hatályba, az I. rendű alperesnek a Kstv. 5. §-ra történő hivatkozása nem megalapozott, ugyanis a földhivatali bejegyzés napján hatályos jogszabályok irányadók. A közigazgatási és munkaügyi bíróság megállapította, hogy a bányászolgalmi jog alapításával összefüggő kártalanítási igény elévülésének kezdőnapja a használatbavételi engedélyt tartalmazó határozat jogerőre emelkedésének napja, 2006. május 29. Az irányadó jogszabályok nem tartalmaznak igényérvényesítési határidőt, ezért az általános, öt éves elévülési határidőt kell figyelembe venni, melyet az indítvá-

nyozó által kezdeményezett közigazgatási eljárások, valamint az azok során hozott döntések mind megszakítottak.

- [5] Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmére a Kúria végzésében hatályon kívül helyezte a közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletét, és a közigazgatási és munkaügyi bíróságot új határozat hozatalára utasította. Egyebek között arra mutatott rá, hogy mivel az indítványozó a Kstv. hatálya alatt terjesztette elő kérelmét, ezért a Kstv. szabályait kell alkalmazni. A közigazgatási és munkaügyi bíróság ezután a Kúria megállapításait figyelembe véve elutasította az indítványozó keresetét.
- [6] Az indítványozó ezt a jogerős döntést, illetve a Korm. r. 36. §-át alkotmányjogi panasszal támadta az Abtv. 27. §-a, valamint az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján, a panaszt azonban az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva, annak elkésztése miatt [Abtv. 55. § (4) bekezdés a) pont, 55. § (5) bekezdés] visszautasította. A panasz benyújtása előtt az indítványozó a Kúriához is fordult felülvizsgálati kérelemmel, a Kúria azonban a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A jelen alkotmányjogi panaszt az indítványozó a Kúria felülvizsgálati ítéletével szemben nyújtotta be.
- [7] 2. Panaszában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésére, XXIV. cikkére, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozott. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét azzal indokolta, hogy az eljáró bíróságok olyan jogszabály szerinti határidő betartását várták el tőle, amely a határidő kezdőnapján még hatályba sem lépett, és hiába indított elmondása szerint nyolc különböző eljárást a kártalanítás kifizetése iránt, azok egyike sem vezetett eredményre emiatt. Továbbá az indítványozó szerint a Korm. r. 36. §-a ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével, valamint a XXIV. cikk egészével. Az Alkotmánybíróság főtítkára arról tájékoztatta az indítványozót, hogy mivel a közigazgatási és munkaügyi bíróság jogerős ítéletét már támadta alkotmányjogi panasszal, ezért a Kúria felülvizsgálati ítéletének alkotmányossági vizsgálatára az Ügyrend 32. § (2) bekezdése alapján nincs lehetőség. Az indítványozó az erre benyújtott indítványkiegészítésében azzal érvelt, hogy valójában nem került sor az Ügyrend 32. § (2) bekezdése szerinti „megtámadásra” a közigazgatási és munkaügyi bíróság ítélete vonatkozásában, mert az az indítvány érdemi vizsgálata nélkül, formai okból visszautasításra került.
- [8] 3. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának és érdemi elbírálhatóságának előfeltétele, hogy az megfeleljen az Abtv.-ben és az Ügyrendben előírt követelményeknek. Az Alkotmánybíróságnak ezért az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján először a panasz befogadhatóságának tárgyában kellett döntenie. Ezzel összefüggően a jelen ügyben az alábbiakat észlelte.
- [9] Az Ügyrend 32. § (2) bekezdése szabályozza, hogy a Kúria milyen módon rendelkező felülvizsgálati döntései, mely esetekben támadhatók az Abtv. 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal. Ennek értelmében lehetőség van alkotmányjogi panasz benyújtására olyan felülvizsgálati döntéssel szemben, amely, mint a Kúriának a konkrét ügyben támadott ítélete, a megtámadott határozatot hatályában fenntartja [Ügyrend 32. § (2) bekezdés a) pont]. Azonban az Ügyrend a panasz benyújtásának feltételeként írja elő azt is, hogy az indítványozó a jogerős döntést az Alkotmánybíróság előtt nem támadta meg, vagy a jogerős döntés ellen benyújtott panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel utasította vissza. A megtámadás mint az Ügyrend 32. § (2) bekezdésének alkalmazása szempontjából jogilag releváns tény az indítványozó cselekménye, és mint ilyen, független a kezdeményezett eljárás eredményétől, a meghozott döntés tartalmától, illetve attól, hogy a jogerős döntés vonatkozásában az Alkotmánybíróság mely döntéshozatali szerve hozta meg a döntést. Ez alól az Ügyrend tételes rendelkezései tesznek bizonyos kivételeket, ilyen kivétel azonban a jelen esetben nem áll fenn.
- [10] Az Ügyrend 32. §-a azt az esetkört szabályozza, amikor a felülvizsgálati kérelem és az alkotmányjogi panasz benyújtására egyaránt lehetőség van, illetve amikor a felülvizsgálati döntés alkotmányossági felülvizsgálatának szükségessége merül fel. Ennek kapcsán az Ügyrend egyértelműen rögzítette, hogy a jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mind rendkívüli jogorvoslatra, mi több, alkotmányjogi panasz a felülvizsgálati kérelemmel párhuzamosan is előterjeszhető. Arra azonban nincs lehetőség – az Ügyrendben meghatározott kivételektől eltekintve –, hogy az indítványozó úgy támadja a Kúria felülviz-

gálati döntését, hogy a jogerős döntéssel szemben korábban alkotmányjogi panasszal élt, melyet az Alkotmánybíróság visszautasított {3006/2014. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [9], [11]}.

[11] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek miatt az indítványt az Ügyrend 32. § (2) bekezdése alapján visszautasította.

Budapest, 2017. január 24.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1042/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3011/2017. (II. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.611/2015/2. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.630.746/2015/4. számú végzése, valamint a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 19.P.II.24.113/2014/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának közvetlen előzménye egy kártérítési ügy, melyben az indítványozók I., illetve II. rendű felperesként, a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ (1024 Budapest, Lövház u. 21., a továbbiakban: I. rendű alperes) és a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. (1132 Budapest, Váci út 45.; a továbbiakban: II. rendű alperes) alperesként vett részt. Ezt a kártérítési ügyet megelőzte egy korábbi kártérítési ügy, melyben az indítványozók az I. rendű alperestől, az Állami Autópálya Kezelő Zrt.-től (a továbbiakban: II. rendű alperesi jogelőd), valamint a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.-től (1134 Budapest, Váci út 45.) jogfenntartással 1 050 000 Ft, majd az eljárás kirendelt szakértő szakértői véleményét megismerve 4 900 000 Ft kártérítést követeltek. Ebben a korábbi perben az elsőfokú bíróság a II. rendű alperesi jogelődöt marasztalta, a többi alperessel szemben az indítványozók keresetét elutasította. Az indítványozók fellebbezésükben emelték meg követelésüket az említett mértékben, egyúttal nyilatkoztak, hogy a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt., valamint a II. rendű alperesi jogelőd felé kártérítési igényük nincs. A fellebbezés eredményeképpen a Fővárosi Törvényszék mindkét indítványozó tekintetében 2 950 000 Ft-ra emelte a marasztalás összegét; jogerős ítéletét a felülvizsgálati eljárásban a Kúria hatályában fenntartotta.
- [2] Ilyen előzményt követően, 2014. október 1-én az indítványozók benyújtották a jelen alkotmányjogi panasz eljárást megelőző per alapjául szolgáló keresetlevelet. Az indítványozók arra hivatkoztak, hogy a korábbi perben született szakértői vélemény 13 760 000 Ft-ban jelölte meg a perbeli ingatlan forgalmi értékének csökkenését. Ebből a megítélt 4 900 000 Ft levonását követően fennmaradt 8 860 000 Ft kárösszegeből kértek összesen 2 000 000 Ft-ot elszámolni az alperesek terhére. Az indítványozók nem jelölték meg, hogy egymás közötti viszonyukban miként kérik az alperesek marasztalását.
- [3] Az első fokon eljáró Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság végzésében idézés kibocsátása nélkül elutasította az indítványozók keresetlevelét. Erre két jogalapon került sor. Egyrészt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 130. § (1) bekezdés *d*) pontja szerinti ítélt dolog állt fenn a felek (illetve a II. rendű alperes esetében annak jogelődje) között, mert ugyanabból a ténybeli alapból (szerződésen kívüli károkozás az M6 építése miatti értékcsökkenés révén), ugyanazon jog iránt (kártérítés) jogerős ítélet született. Másrészt nem teljesült a Pp. 130. § (1) bekezdés *i*) pontjára, valamint 124. § (2) bekezdés *a*) pontjára tekintettel a 121. § (1) bekezdés *e*) pontja szerinti határozott kereseti kérelem követelménye. Az elsőfokú végzéssel szemben az indítványozók fellebbeztek, arra hivatkozással, hogy nem áll fenn az ítélt dolog, mert nem lett elbírálva a tényállás azon része, amelyet a korábbi keresetben nem terjesztettek elő. A Fővárosi Törvényszék helybenhagyta az elsőfokú végzést az abban megjelölt mindkét idézés kibocsátása nélküli elutasítási ok alapján. A Kúria végzésében a Pp. 271. § (2) bekezdése alapján hivatalból elutasította az indítványozók felülvizsgálati kérelmét azért, mert a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték nem haladta meg a 3 000 000 Ft-ot.
- [4] 2. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat az Alaptörvény V. cikkére, XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseire, továbbá XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére alapították. Hivatkozták és idézték az Alkotmánybíróságnak a tulajdonhoz való joggal kapcsolatban, 2012 előtt és után született, elvi jelentőségű határozatait. Hangsúlyozták, hogy a tulajdonhoz való jog korlátozása akkor alkotmányellenes, ha az elkerülhetetlen, tehát kényszerítő ok nélkül történik, továbbá ha annak súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan. Emellett rámutattak arra,

hogy a tulajdonkorlátozás alkotmányosan elfogadható indoka lehet annak közérdekűsége, ezért ezt az elemet is vizsgálni kell a konkrét esetben. Ezek alapján arra a következtetésre jutottak, hogy bár a tulajdonkorlátozás szükségességét annak közérdekűsége (az autópálya létesítése) megalapozta, az aránytalan volt, ugyanis az eljárt bíróságok a tulajdonelvonás teljes kompenzációját nem biztosították határozataikban, továbbá lehetőség lett volna olyan útépitési megoldásra, ami nem eredményezi a perbeli ingatlan értékcsökkenését. Az értékazonosság elvének megsértésével a bíróságok megsértették a tulajdon kisajátításának az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésében rögzített kritériumait is.

- [5] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben állították – szintén az Alkotmánybíróság gyakorlatára hivatkozva – a hatékony bírói jogvédelemhez, valamint az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét. Álláspontjuk szerint az új eljárásban eltérő ténybeli alapok merültek fel, amire nem voltak tekintettel az eljárt bíróságok, továbbá nem indokolták kellő alaposággal a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítását az ítélt dolog alapján.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e a törvényben foglalt befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra. E vizsgálat során az alábbi következtetésekre jutott.
- [7] Az Abtv. 52. § (1), valamint (1b) bekezdése a határozott kérelem követelményét támasztja az alkotmányjogi panasszal szemben, továbbá meghatározza, mely feltételek teljesülése esetén számít a kérelem határozottnak. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Ilyen indokolás az Alaptörvény V. cikke, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában nem került előterjesztésre, ezért ebben a részében az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának, így a határozott kérelem követelményének sem.
- [8] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült. Az indítvány végső soron nem irányul egyéb, mint a rendes bíróságok jogértelmezésének a megváltoztatására. Az Alkotmánybíróság azonban ettől mindig következetesen tartózkodott. A tényállás megállapítása és a jogszabályok értelmezése ugyanis a bíróságok feladata, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbírósként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el (ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]). Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól. Az indítványozók által hivatkozott hatékony bírói jogvédelem követelménye, valamint az indokolt bírói döntéshez való jog is ezt a rendeltetést hivatott betölteni. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tartalmát elvi jelentőséggel kifejtő 7/2013. (III. 1.) AB határozat szerint a hatékony bírói jogvédelem követelménye azt az elvárást jelenti, hogy „a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]]. Az indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát az Alkotmánybíróság – az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatát figyelembe véve – annak követelményeként határozta meg, hogy a bíróságok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be”, fenntartva, hogy az egyedi ügy összes körülményének függvénye, mikor kellően részletes a bírósági döntés indokolása [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]]. A jelen esetben a rendelkezésre álló iratokból kitűnően az egyedi ügyben eljáró bíróságok az irányadó eljárási jogszabályoknak megfelelően döntöttek a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításáról, és döntésük indokairól beszámoltak, mert megjelölték azokat a körülményeket, amelyek megalapozzák a Pp. hivatkozott rendelkezéseinek alkalmazását, továbbá reagáltak az indítványozók által előadott jogi érvekre (nevezetesen a hivatkozott esetjogra). Az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amely azt valószínűsítene, hogy mindezen körülmények mellett a támadott döntések az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapvető jog sérelmét valószínűsítik meg. Az Alkotmánybíróság itt ismételtelen megjegyzi azt, hogy a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság, valamint a Fővárosi Törvényszék a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontja mellett a 130. § (1) bekezdés i) pontjára is alapította a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítását. Ez utóbbi vonatkozásban az indítvány nem tartalmaz semmilyen indokolást, így az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés hiányán túl a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség ezen okból kifolyólag sem állapítható meg.

- [9] Nem állapítható meg az Abtv. 29. §-a szerinti befogadási kritérium teljesülése az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem. Az indítványozóknak lehetőségükben állt, hogy bírósághoz forduljanak és előadják álláspontjukat, előterjesszék követeléseiket, amivel ők éltek is, és az indítvány nem tartalmaz olyan alkotmányjogilag értékelhető indokolást, ami arra mutatna rá, hogy mindennek során a tulajdonhoz való jog sérelmét valószínűsítő körülmény merült volna fel.
- [10] Az indítvány az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdését érintő részében nem mutat rá értékelhető alkotmányjogi összefüggésre egyfelől a kisajátítás és az ebből fakadó teljes, feltétlen és azonnali kártalanításhoz való jog, másfelől a szerződésen kívüli károkozás és az annak szankciójaként előírt kártérítési kötelezettség között. A kisajátítás „minden esetben tulajdonváltozást jelent, vagyis azt, hogy a tulajdonos – meghatározott feltételek mellett – túrni köteles, hogy addigi tulajdona közhatalmi aktus folytán más személy tulajdonába kerüljön” [3199/2013. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [20]]. Az iratokból kitűnően a jelen egyedi ügyben nem került sor tulajdonváltozásra sem közhatalmi aktus folytán, sem bármely más okból, az ügy tárgya a változatlan tulajdoni helyzetű ingatlan forgalmi értékében beállott csökkenés miatti kártérítés, illetve annak összegszerűsége volt. Az Abtv. 29. §-a szerinti feltétel ezért ebben a vonatkozásban sem teljesült.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek miatt az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. január 24.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1212/2016.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273